

Item Bank class 4th

**State Council Of Educational
Research and Training (SCERT) -J&K
Divisional Office Bemina Srinagar
Kashmir.**

Preface

In the rapidly evolving landscape of education, the need for a transformative approach to teaching and learning has never been more urgent. The National Education Policy 2020 (NEP 2020) marks a significant shift from traditional rote learning to a more holistic, competency-based approach. This new direction emphasizes the importance of achieving learning outcomes, particularly from grades 1 to 5.

The essence of NEP 2020 is captured in Para 2.2, which advocates for a learning process that is both engaging and effective. Within this framework, SARTHAQ Task 39 has been formulated. This task mandates that the NCERT and SCERTs, in collaboration with educational institutions across the country, continuously develop and refine item banks. These item banks are not just repositories of questions but critical tools for measuring and achieving specific learning outcomes. For grades 1 to 5, this involves creating hundreds of items per grade per subject, ensuring that assessments are not merely tests of memory but reflections of true understanding and competency.

Building on the groundwork laid in previous years, a workshop was organized by the State Council of Educational Research and Training (SCERT), Kashmir Division, to further this mission. The workshop brought together esteemed faculty of the SCERT, Kashmir Division and resource persons from DIETs and schools across the Kashmir Division. These dedicated individuals, whose names are mentioned here with deep gratitude, have contributed their expertise to guide the development of robust item banks tailored to the curricular goals, competencies, and learning outcomes outlined in the NCF-FS and NCF-SE 2022 and 2023, respectively.

This initiative would not have been possible without the unwavering support and contributions of numerous resource persons who have dedicated their time and expertise to this endeavor. We extend our heartfelt gratitude to Dr. Shabnum (Head, SLA), Dr. Sajad Hussain Mir (Head, ESM), Mr. Sheikh Gulzar (Academic Officer, EIL), Ms. Mutahharah Haneef (Teacher, ECT), Mr. Syed Hamid Bukhari (Teacher, EIL), Mr. Syed Ashaq Hussain (Teacher, EIL), Dr. Irshad Ahmad (Kashmiri), Mr. Ab Hamid Rather (Kashmiri), Ms. Syed Saima Gulzar (English), Mr. Ayjaz Ahmad War (Kashmiri), Mr. Aijaz Jahangir Rather (Science), Ms. Muzamil Ashraf (Science), Mr. Gowhar Ul Hassan (Science), Mr. Jehangir Hussain Bhat (Social Science), Mr. Gurnam Singh (Punjabi), Mr. Satinder Singh (Punjabi), Mr. Satbir Singh (Punjabi), Mr. M Younus Malik (English), Mr. Irshad Ahmad Wani (English), Mr. Bashir Ahmad Sheikh (Mathematics), Mr. Abdul Rashid Malla (Mathematics), Mr. Hilal Ahmad Wani (Mathematics), Mr. Farooq Ahmad Dar (Mathematics), Mr. Bashir Ahmad Gojree (Social Science), Ms. Shelly Vohra (Hindi), Ms. Veena Koul Ganjoo (Hindi), Mr. Sajad Akbar Rather (ICT), Mr. Majeed Majazi (Urdu), Mr. Peer Rouf Ahmad (Urdu), Ms. Roohi Sultana (Urdu).

The item bank has been reviewed by the following experts:

1. Mr. Reyaz Ahmad Rather, Teacher, PS Donkulibagh

2. Mr. Tahseen Ali, Teacher, BMS Khag
3. Dr. Zahoor Ahmad Bhat, GHS Shallabugh
4. Mr. Paramveer Singh Bali, Teacher, HS Shirpora
5. Mr. Hafizullah Bhat, Teacher, BMS Yarigund
6. Mr. Fayaz Ahmad Bhat, Teacher, UPS, Kalanderpora
7. Mr. Mushtaq Ahmad Malik, Teacher, BMS Hamipathri

Your collective wisdom and dedication have been the cornerstone of this initiative. Together, we are not just creating a bank of questions but are laying the foundation for a future where learning is meaningful, enjoyable, and enduring. This item bank is more than a tool; it is a testament to our shared commitment to the educational upliftment of our young learners, ensuring that they are not only prepared for the academic challenges ahead but are also equipped with the skills and competencies needed to thrive in the world beyond the classroom.

With gratitude and hope for the future,

Team ERSA

Dr. Sajad Ahmad Mir (Head, ERSA)

Dr. Saima Qadir (Sr. Academic Officer, ERSA)

Dr. Amjid Ahad (Academic Officer, ERSA)

SCERT Kashmir Division

Copyright © 2024 by JK-SCERT

All rights reserved.

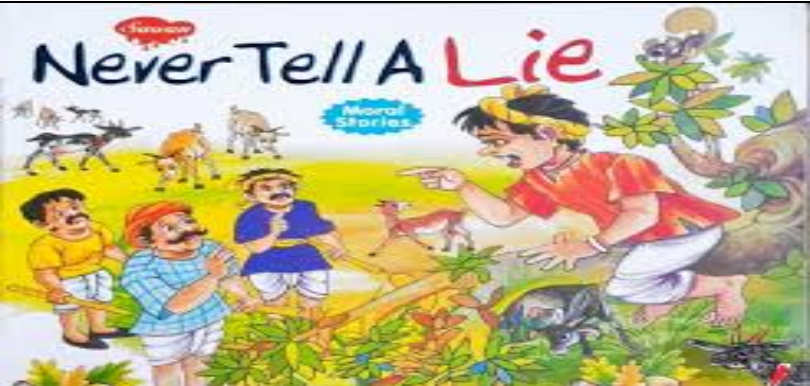
No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of non-commercial uses permitted by copyright law.

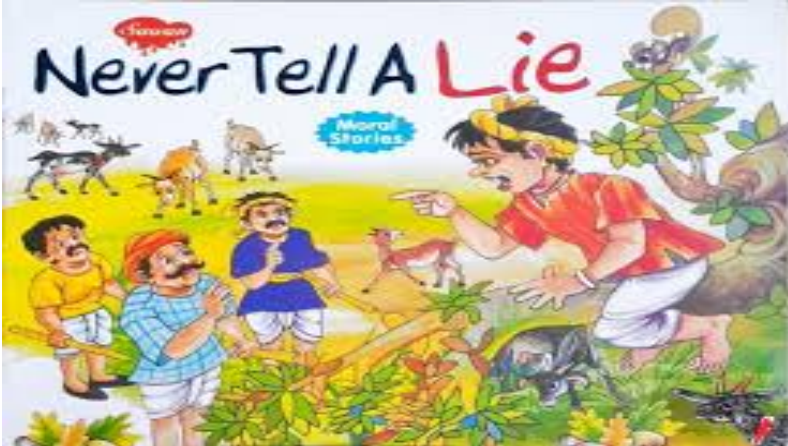
Published by: JK-SCERT

www.scertjk.online

In case there is any omission, typing/ errors or any other error which might have crept in inadvertently, the same may be brought to the notice of SCERT via email ID: ersajkscert@gmail.com

ENGLISH

SNO.	Item	Item Type	CG. Competency (NCF)	Cognitive Level
CHAPTER 1 (CHANT IV): THE BOY WHO NEVER TOLD A LIE				
1	How did the boy's honesty affect his interaction with others? a) It earned him trust. b) It made him arrogant and honest. c) It earned him wealth and respect. d) <i>It earned him trust and respect.</i>	MCQ	CG-2 C-2.2	Analyzing
2	Which of the following are true about the boy in the poem 'The Boy Who Never Told a Lie'. Select all that apply.... As he is known for his _____. a) <i>Faithfulness</i> b) <i>Truthfulness</i> c) Bravery d) <i>curly hair</i> e) wealth f) arrogance g) <i>beautiful eyes.</i>	MSQ	CG-2 C-2.1	Applying
3		MCQ	CG-2 C-2.1	Analyzing

	After critically analysing the picture and the caption given in it where the boy seems advising people over there to never tell a lie, what impression does it frame in your mind about the boy's character? a) Fame b) Arrogance c) Intelligence d) <i>Truthfulness</i>													
4	 Observe the given picture and describe the scene given in the picture.	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity										
5	As per your understanding of the poem, “The Boy who never told a lie”, match the description in column A with the boy's quality given in Column B. <table> <tr> <th>Column A</th> <th>Column B</th> </tr> <tr> <td>The boy is praised by his community for his</td> <td>Truthfulness</td> </tr> <tr> <td>The boy is praised for his steadfast</td> <td>Outcomes</td> </tr> <tr> <td>The boy's honesty leads to unexpected positive</td> <td>Circumstances</td> </tr> <tr> <td>The boy refuses to lie even in adverse</td> <td>Honesty</td> </tr> </table>	Column A	Column B	The boy is praised by his community for his	Truthfulness	The boy is praised for his steadfast	Outcomes	The boy's honesty leads to unexpected positive	Circumstances	The boy refuses to lie even in adverse	Honesty	Matching	CG2 C 2.4	Understanding
Column A	Column B													
The boy is praised by his community for his	Truthfulness													
The boy is praised for his steadfast	Outcomes													
The boy's honesty leads to unexpected positive	Circumstances													
The boy refuses to lie even in adverse	Honesty													

CHAPTER 2 (CHANT IV): LET US READ STORIES

A) The Coloured Jackal B)

6	What according to you is the major theme of the story “The Coloured Jackal”? a) Deception is always necessary to succeed in life. b) <i>Honesty is valued more than deception and appearances.</i> c) Changing appearances can solve a problem. d) Honesty and deception are valued together.	MCQ	CG-2 C-2.4 Comprehends the meaning of stories, poems, and story posters	Evaluating
7	In “The Coloured Jackal”, the jackal fell in to a coloured water container and got completely dyed. It took its dyed form in a positive sense to: a) <i>To hide from predators</i> b) To impress other animals c) To attract other animals d) To seek revenge on other animals	MCQ	CG-2 C-2.4	Understanding
8	Evaluate the impact of the jackal’s actions on other animals in the story. What does this suggest about the nature of trust and deception in social interactions.	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
	 How does the colorful jackal’s unique appearance impact its relationships with other animals in the forest? a) <i>It makes the jackal more popular and well-respected among the animals.</i>	MCQ	CG-2 C-2.4	Understanding

	b) It causes jealousy and misunderstanding among the other animals c) It makes the jackal an outcast and affects its ability to socialize. d) It helps the jackal easily find food and resources			
9	After understanding the theme and plot of the story, fill in the blanks appropriately. a) The Coloured Jackal is known for its _____ nature and clever tricks. b) In the story, the jackal disguises itself in various _____ to deceive other animals. c) One of the main themes of the story is that deceit and trickery can lead to _____. d) In the end, the jackal's behavior teaches a lesson about the consequences of _____ others. e) The jackal's clever plans often involve _____ the other animals into believing falsehoods.	Fill up	CG-1 C-1.2 Comprehends narrated/read out stories and identifies characters, storyline, and key aspects	Evaluation
(B) The Sage and the Mouse				
10	What was the sage doing when he first encountered the mouse? a) He was reading a book. b) He was meditating. c) He was walking in the forest. d) He was sleeping.	MCQ	CG-2 C.2.4	Remembering
11	Which natural forces did the sage find most powerful to marry off the girl. a) The sun b) The cloud c) The moon d) The wind e) The sea f) The mountain	MSQ	CG-1 C-1.1 Listens to poems, stories, and conversations and locates important ideas in them	Remembering

	g) The mouse			
12	Leaders are supposed to be honest and responsible. Th coloured jackal, the new king of the jungle, was dishonest about his identity. He got punished for the same. Do you agree that we should be always honest being a leader? Explain in your opinion.	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
CHAPTER 3 (CHANT IV): All Things Bright and Beautiful				
13	Which line best reflects the poem's view on the diversity of creation) a) "He gave us eyes to see them" b) "The pleasant summer sun" c) "Each little flower that opens" d) "<i>The thing God made them all</i> "	MCQ	CG-1 C-1.1 Listens to poems, stories, and conversations and locates important ideas in them	Remembering
14	In the poem, All things Bright and Beautiful, what is mentioned as being "Great and small" _____. a) The different types of trees b) The varying size of mountains c) <i>All creatures great and small</i> d) All things wise and wonderful	MCQ	CG-2 C.2.4	Remembering
15	Write three rhyming words of the following words used in the poem", All things Bright and Beautiful". I. Sings, Wings, _____, _____ II. Sun, _____, _____, _____ III. Tell, _____, _____, _____ IV. Small, _____, _____, _____ V. Bright, _____, _____, _____	Fill up	CG-3 C 3.3	Understanding
16	What does the repetition of the phrase, all things bright and beautiful, signify in the context of the poem? a) It emphasizes the monotony of nature.	MCQ	CG-2 C.2.4	Analyzing

	b) <i>It highlights the diversity of life.</i> c) It suggests a lack of appreciation for the natural world. d) It indicates the shift in the poem's tone.			
CHAPTER 4 (CHANT IV): Tom and His New Medicine				
17	What is Tom's main problem at the start of the story? a) He has a broken toy. b) <i>He is feeling unwell</i> c) He cannot find his homework d) He is hungry. e)	MCQ	CG-2 C.2.4	Remembering
18	What does Tom's new medicine promise to do? a) <i>Make him feel better and help him get well.</i> b) Help him become the fastest runner. c) Make his toys come to life. d) Help him do his homework quickly	MCQ	CG-2 C.2.4	Remembering
19	What happens after Tom takes the new medicine? a. <i>He feels instantly better.</i> b. He feels the same as before. c. He gets worse and needs more medicine. d. He has to go to the hospital.	MCQ	CG-2 C.2.4	Understanding

20	 Observe the picture and describe the scene in your own words;	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
21	What are the naughty things you often do? Do you enjoy them? Share it with your classmates.	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
CHAPTER 5 (CHANT IV): The Naughty Boy				
22	What is the main theme of "The Naughty Boy"? a) <i>Exploration and curiosity</i> b) Fear and anxiety c) Nostalgia and homesickness d) Happiness and contentment	MCQ	CG-2 C.2.4	Understanding
23	Why does the boy in the poem "wonder"? a) He finds everything to be different in Scotland. b) <i>He realizes that things are the same everywhere.</i> c) He feels lost and confused in a new place. d) He misses his home in England.	MCQ	CG-2 C.2.4	Remembering
24	How does the poem use rhyming to enhance its message?	MCQ	CG-2	Analyzing

	a) It creates a playful and light-hearted tone. b) It makes the poem sound more serious and intense. c) It helps the reader understand complex concepts. d) It distracts from the main theme.		C.2.4	
25	What is the significance of the boy standing in his shoes and wondering at the end of the poem? a) It shows his indecision about where to go next. b) It highlights his realization and contemplation. c) It indicates his desire to return home. d) It emphasizes his confusion about the new place.	MCQ	CG2 C 2.4	Understanding
26	What conclusions can be drawn about the boy's experiences in Scotland? a) He found that cherries were redder than in England. b) He discovered that many things were similar to those in England. c) He felt that the songs were less merry in Scotland. d) He learned that the concept of measurement was the same. e) He noticed that doors were wooden in Scotland. f) <i>He realized that some objects were heavier in Scotland.</i> g) He felt that fourscore was different in Scotland.	MSQ	CG-2 C.2.4	Analyzing
27	How does the poem "The Naughty Boy" convey its themes through its structure? (Select 3) a) <i>Using consistent rhyme scheme</i> b) <i>Repeating certain lines</i> c) Changing the tone mid-poem d) Introducing complex vocabulary e) Juxtaposing different elements f) Shifting perspectives g) Lacking punctuation	MSQ	CG-2 C.2.4	Analyzing
28	Which aspects of the boy's observations are most emphasized in the poem? a) Visual comparisons b) Emotional reflections c) Physical sensations	MCQ	CG-2 C.2.4	Analyzing

	d) Rhyming patterns			
29	What realization does the boy have by the end of the poem, <i>The Naughty Boy</i> ?	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
30	Evaluate the boy's journey in 'The Naughty Boy' and how it reflects broader themes of exploration and discovery.	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
CHAPTER 6 (CHANT IV): The Elephant and the Mice				
31	The story, 'The Elephant and the Mice' highlights the essence of: a) <i>Value of understanding</i> b) <i>Strength of unity</i> c) Significance of size d) Power of persistence e) <i>Value of communication</i> f) Role of bravery g) Necessity of food	MSQ	CG2 C 2.4	Evaluating
32	Which of the below given actions demonstrate the mice's wisdom? a) Drinking water from the lake b) Helping other animals in the forest c) <i>Meeting with the elephant king</i> d) Sending a fellow elephant to seek help e) Staying in the village after the earthquake f) <i>Nibbling the nets to free the elephants</i> g) <i>Requesting the elephant king to change route</i>	MSQ	CG2 C 2.4	Understanding
33	Who decided to stay back in the village after the earthquake? a) The elephant b) <i>The mice</i> c) The hunters	MCQ	CG2 C 2.4	Remembering

	d) The villagers			
34	What did the king of the elephants do when they got trapped? a) <i>Sought help from mice</i> b) Ripped the net c) Cried for help d) Escaped by luck	MCQ	CG2 C 2.4	Understanding
35	Explain the lesson the story, '<i>The Elephant and the Mice</i>', teaches. How can this lesson be applied in real life?	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
CHAPTER 7 (CHANT IV): AGAINST IDLENESS AND MISCHIEF				
36	Choose the activities mentioned in the poem that children should engage in. a) <i>Doing work</i> b) Sleeping well c) Doing mischief d) Watching movies e) <i>Reading books</i> f) Playing video games g) <i>Playing Healthful games</i>			
37	Write some more rhyming words of the words given below. a) Hour, flower, _____, _____, _____ b) Cell, Well, _____, _____, _____ c) Bee, See, _____, _____, _____ d) Skill, Still, _____, _____, _____	Pattern	CG1 C 1.1	Applying
38	What is the main theme of the poem "Against Idleness and Mischief"? a) The importance of rest	MCQ	CG1 C 1.1	Analyzing

	b) <i>The value of hard work and productivity</i> c) The joy of playing d) The benefits of idleness			
39	What lesson does the poem "Against Idleness and Mischief" aim to teach?	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
CHAPTER 8 (CHANT IV): FROM ALICE IN WONDERLAND				
40	Which of the following are characters from "Alice in Wonderland"? a) <i>Alice</i> b) Peter Pan c) <i>White Rabbit</i> d) Cinderella e) <i>Mad Hatter</i> f) Snow White g) <i>Queen of Hearts</i>	MSQ	CG2 C 2.4 C 2.5	REMEMBERING
41	What did Alice notice about the White Rabbit? a) It had blue eyes b) <i>It wore a waistcoat</i> c) <i>It carried a watch</i> d) It was late for school e) <i>It had a pocket</i> f) <i>It could talk</i> g) It was reading a book	MSQ	CG2 C 2.4	Understanding
42	What did Alice do after she saw the White Rabbit, and how did it lead to her adventure in Wonderland?	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
CHAPTER 9 (CHANT IV): The Arrow and the Song				
43	Describe the meaning of the poem "I shot an arrow into the air" in your own words.	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity

44	In the context of the poem, what might the poet suggest about the nature of regrets or mistakes? a) Regrets are insignificant and can be easily forgotten. b) Mistakes are irreversible, much like an arrow shot or a song sung. c) <i>Regrets can be corrected with careful planning.</i> d) Mistakes only matter if they are noticed by others.	MCQ	CG2 C 2.4	Analyzing
45	What theme can be inferred from the poem regarding the impact of actions and words? a) Both actions and words have immediate and predictable consequences. b) Actions have a lasting impact, while words are forgotten quickly. c) <i>Both actions and words can have unforeseen and lasting effects.</i> d) Actions are more important than words in creating change	MCQ	CG2 C 2.4	Understanding
CHAPTER 10 (CHANT IV): MANSAR LAKE				
46	The shrine, Sheshnag is significant because _____. a) It is a historical site b) It is the largest temple in the area c) It is dedicated to Lord Shiva d) To bring good luck and happiness to newlywed couples	MSQ	CG2 C 2.4	Remembering
47	The lake has gained popularity among tourists because of: a) Flora and Fauna b) Mundan ceremony c) Boating and fishing d) Spotted Deer e) Cranes and Ducks f) Lions and Birds	MSQ	CG1 C 1.1	APPLYING
48	Why do people visit the temples around Mansar Lake?			

	a) For pilgrimage b) For recreational purposes c) For conducting ceremonies d) For historical research	MCQ	CG2 C 2.4	Remembering
49	What are the main attractions at Mansar Lake? (Select 4) a) Wildlife sanctuary b) Fishing facilities c) Concrete path d) Shopping malls e) Temples f) Water birds g) Industrial area	MSQ	CG1 C 1.1	APPLYING
50	Describe the role of flora and fauna in enhancing the beauty and popularity of Mansar Lake.	Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity
CHAPTER II (CHANT IV): WRITTEN IN MARCH				
51	What is the main theme of the poem by William Wordsworth? a) The beauty and joy of nature b) The hardship of farmers c) The sadness of the ploughboy d) The retreat of animals	MCQ	CG2 C 2.4	Remembering
52	Which of the following words are used to describe nature in the poem? a) Streams, Birds, Animals, Mountains b) Rivers, Birds, Animals, Mountains c) Streams, Paths, Animals, Mountains d) Streams, Birds, Rivers, Mountains	MCQ	CG2 C 2.4	Analyzing

53	Match the words of column A to their meanings in column B		MATCHING	CG1 C 1.2	Understanding
	COLUMN A	COLUMN B			
	Twitter	To eat grass			
	Graze	To shine			
	Glitter	naked			
	Bare	To chirp			
54	Why is there joy in the mountains, according to the poem?		Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Analyzing
CHAPTER 12 (CHANT IV): ADVENTURE IN THE FOREST					
55	The soil of Gogaldara is very rich and fertile. What according to you is the reason behind it? a) Rain, Snow, Sunlight b) Sunlight, Trees, Snow c) Snow, Hailstorm, Rain d) Snow. Sunlight, Crops		MCQ	CG2 C 2.4	Remembering
56	Match the following words in column A with their descriptions in Column B:		Matching	CG2 C 2.4	Understanding
	Gogaldara	A sudden loud noise			
	Camp	A slip or glide along			
	Skate	A place used for living temporarily.			
	Bang	Forest area in Budgam, Kashmir			
57	What kind of trees are found in Gogaldara? a) Pine b) Neem c) Oak d) Fig e) Deodar f) Tulsi		MSQ	CG2 C 2.4	Understanding
58	Describe the events that took place when Zeeshan and Atif encountered the bear in the forest in your own words.		Constructive response questions	CG-3 C-3.1	Creativity

59	 After observing the picture, work on your imagination and experience to develop a story in your own words.	Picture Reading	CG3 C 3.3	Creativity
60	 The bear in the picture seems upset and the two boys surprised. What can be the possible reason for them to be so? - The bear has lost its way home. - There is a big rock in their way. A tree has recently been cut there. - New plants are growing in this place.	MCQ	CG2 C2.4	Understanding

URDU

نمبر شمار	موضوع	نصابی ہدف	استعدادی صلاحیت	آموزشی ماحصل	علمی سطح	انتہم/ سوال
1	سچا انصاف	CG-3: طلباء مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	C-3.1 ایک پیراگراف لکھ کر اپنی سمجھ اور تجربات کا اظہار کرنا	L.O 3.1.7 اپنی تحریر میں طالب علم مہارت حاصل کرتے ہیں	CL-3	سچا انصاف" سبق میں آپ نے ایک عورت کو چولہے پر کچھ پکاتے ہوئے " پڑھا ہے۔ اس واقعہ کو ذہن میں رکھ کر ایک چھوٹا سا پیراگراف لکھیں جس میں آپ نے اپنے گھر میں تیار کیے جانے والے کھانے کا منظر پیش کیا ہو
2	-----	CG-2: طلباء رواں پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	C-2.2 متن کی بنیادی ساخت، چھپائی میں الفاظ اور جملوں کے تصور کا جائزہ لیتا ہے اور بنیادی وقفوں کی نشاندہی کرتا ہے	LO-2.2.5 طالب علم بہتر پڑھنے والے اور بہتر سمجھنے والے بنتے ہیں۔	CL-2	۔(امیر المؤمنین سے ----- مراد ہے۔)مسلمانوں کا بادشاہ/مسلمانوں کا خلیفہ
3	---	CG-2: طلباء رواں پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں۔	C-2.2 متن کی بنیادی ساخت، چھپائی میں الفاظ اور جملوں کے تصور کا جائزہ لیتا ہے اور بنیادی وقفوں کی نشاندہی کرتا ہے	LO-2.2.5 طالب علم بہتر پڑھنے والے اور بہتر سمجھنے والے بنتے ہیں۔	CL-2	؟بیٹ اللہ سے مراد اللہ کا گھر ہے۔ بیٹ المال سے کیا مراد ہے
4	درخت کی پکار	CG-3: طلباء مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	C-3.3: اپنے تخیل اور تجربات کی بنیاد پر کہانیاں، نظمیں اور گفتگو لکھتا ہے	LO-3.3.1 طالب علم اپنے تخیل اور تجربات کی بنیاد پر تخلیقی تحریر لکھتے ہیں	CL-3	سبق "درخت کی پکار" ایک مکالمہ ہے جس میں درخت اور حامد دو کردار ہیں وہ آپس میں درختوں کا استعمال اور ان کی حفاظت کے بارے میں بات چیت کرتے ہیں۔ آپ کوئی بھی دو کرداروں ک مدد سے "پانی کے بچاؤ" پر ایک چھوٹا سا مکالمہ تیار کیجئے

5	بچہ اور جگنو	طلباء اپنی CG-4 سمجھ، تجربات، جذبات اور خیالات کو تحریر میں بیان کرنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں CG_4	ہم آواز الفاظ، C-4.1 سابقے، لاحقے، مترادفات اور متضادات کے علم کو استعمال کرتا ہے	LO-4.1.1 طالب علم ہم آواز الفاظ، سابقے، لاحقے، مترادفات اور متضادات کی شناخت کر تے ہیں۔	CL-2	مثال: جان+دار=جاندار۔ زندہ _____، _____=_____+گاہ _____، _____=_____+دار _____، _____=_____+مند
6	راستے چلنے کے قاعدے	طلباء CG3 مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	آسان اور C-3.2 واضح معلومات اور مقصد کے ساتھ سادہ پوسٹرز، دعوت نامے اور ہدایات بناتا ہے	طالب علم LO3.2.100 اپنے خیالات کو بصری طور پر پیش کرنے کے قابل ہوتے ہیں	CL-3	سبق "راستے چلنے کے قاعدے" آپ نے پڑھا ہے۔ اس میں کئی رہنما علامات۔ کو واضح کیا گیا ہے۔ آپ بھی کوئی چار علامات بنا کر واضح کیجیے
7	_____	طلباء CG3 مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	آسان اور C-3.2 واضح معلومات اور مقصد کے ساتھ سادہ پوسٹرز، دعوت نامے اور ہدایات بناتا ہے	طالب علم LO3.2.100 اپنے خیالات کو بصری طور پر پیش کرنے کے قابل ہوتے ہیں		دئیے گئے بیان کو پڑھ کر خالی جگہ کو مناسب نشان سے پُر کیجئے _____ آگے راستہ ٹیڑھا ہے
8	_____	طلباء CG3 مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	آسان اور C-3.2 واضح معلومات اور مقصد کے ساتھ سادہ پوسٹرز، دعوت نامے اور ہدایات بناتا ہے	طالب علم LO3.2.100 اپنے خیالات کو بصری طور پر پیش کرنے کے قابل ہوتے ہیں	CL-2	چوراہوں پر مختلف رنگوں کے سگنل لگے ہوتے ہیں جن سے رکنا، نکلنے ہیں۔ نیچے دیئے کے لیے تیار رہنا اور دوبارہ چلنے کے جیسے اشارات مراد گئے سگنلوں میں سے کون سا سگنل نکلنے کے لیے تیار رہنے کا اشارہ کرتا ہے لال ۱۔ سبز ۲۔ نیلا ۳۔ پیلا ۴۔

9	حمد	طلباء اپنی CG-4 سمجھ، تجربات، جذبات اور خیالات کو تحریر میں بیان کرنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	ہم آواز الفاظ، C-4.1 سابقے، لاحقے، مترادفات اور متضادات کے علم کو استعمال کرتا ہے	طالب علم ہم LO-4.1.2 آواز الفاظ، سابقے، لاحقے، مترادفات اور متضادات کو اپنے الفاظ کے ذخیرے کو بڑھانے کے لیے استعمال کرتے ہیں	CL-1	اے دو جہاں کے والی" اے گلشنوں کے مالی اس شعر میں والی اور مالی ہم آواز الفاظ ہیں۔ ذیل میں دیئے گئے ہر لفظ کے دو با معنی ہم آواز الفاظ لکھیں جال کرم ہستی
10	بڑھے چلو	طلباء CG-3: مختلف ماحول اور نرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	اپنے تخیل اور C-3.3: تجربات کی بنیاد پر کہانیاں، نظمیں اور گفتگو لکھتا ہے	LO-3.3.1 طالب علم اپنے تخیل اور تجربات کی بنیاد پر تخلیقی تحریر لکھتے ہیں۔	CL-3	 تصویر کو غور سے دیکھ کر دکھائے گئے منظر کو ایک مختصر پیرا گراف میں بیان کریں
11	-----	طلباء رواں CG-2: پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	کہانیوں، C-2.4: نظموں، گفتگو، پوسٹروں، اور ہدایات جیسے متنوں کا مطلب کرداروں کی نشاندہی کر کے متن کا مرکزی خیال سمجھ کر اور	طالب علم متن LO-2.4.7 کے مرکزی خیال کی وضاحت کرتے ہیں	CL-3	جھجک نہ دل میں لاؤ تم بس اب قدم بڑھاؤ تم ذرا نہ ڈگمگاؤ تم خدا سے لو لگاؤ تم اس شعر کا مرکزی خیال اپنے الفاظ میں بیان کریں

			اپنے تجربات سے جوڑ کر سمجھتا ہے			
12	تاج محل	طلباء رواں CG-2: پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	C-2.4: کہانیوں، نظموں، گفتگو، پوسٹروں، اور ہدایات جیسے متنوں کا مطلب کرداروں کی نشاندہی کر کے متن کا مرکزی خیال سمجھ کر اور اپنے تجربات سے جوڑ کر سمجھتا ہے	2.4.2-LO طالب علم متن میں کرداروں کی نشاندہی کرتے ہیں۔	CL-1	؟ممتاز محل کا اصلی نام کیا تھا ۱۔ انار کلی ممتاز بانو ۲۔ ارجمند بانو ۳۔ نور جہاں ۴۔
13	-----	CG.1 طلباء پیچیدہ جملوں کی بناوٹ سیکھ کر زبانی، زبان کی صلاحیتوں کو مضبوط بناتے ہیں کو تاکہ خیالات سمجھ سکیں اور ان کا اظہار کر سکیں	C-1.3 مختلف ماحول میں رواں، معنی خیز اور مربوط گفتگو کرتا ہے	1.3.2.3. طالب علم اپنے خیالات کو واضح اور جامع طور پر پیش کرتے ہیں۔	CL-3	تاج محل سنگ مرمر سے تعمیر کیا گیا ہے۔ آپ کے گھر کی تعمیر میں کیا کیا مواد استعمال کیا گیا ہے؟
14	اتفاق	CG-4 طلباء اپنی سمجھ، تجربات، جذبات اور خیالات کو تحریر میں بیان کرنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	C-4.3 لفظوں کے مفہوم پر تبادلہ خیال کرتا ہے اور مختلف قسم کے متنوں یا مواد کو سننے اور پڑھنے کے ذریعے اپنی لغت کو وسعت دیتا ہے	4.3.3-LO طالب علم نئے الفاظ کی تعریف اور استعمال کرتے ہیں۔	C-L 2	ایک شخص کے سات بیٹے تھے۔ اُس نے انہیں ایک ایک لکڑی لانے کو کہا اس جملے میں "بیٹے" جمع اسم ہے اور "لکڑی" واحد اسم ہے۔ نیچے دیئے گئے الفاظ کو اپنے جملوں میں اس طرح استعمال کیجیئے جس سے ان کا واحد یا جمع ہونا واضح ہو جائے۔ - ٹوپی - مکانات - کرسیاں

15	گاندھی جی	طلباء اپنی CG-4، سمجھ، تجربات، جذبات اور خیالات کو تحریر میں بیان کرنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	ہم آواز الفاظ، C-4.1، سابقے، لاحقے، مترادفات اور متضادات کے علم کو استعمال کرتا ہے	طالب علم ہم LO-4.1.2 آواز الفاظ، سابقے، لاحقے، مترادفات اور متضادات کو اپنے الفاظ کے ذخیرے کو بڑھانے کے لیے استعمال کرتے ہیں	CL-2	گاندھی جی دن رات محنت کرتے تھے۔ اپنے مقاصد کو حاصل کرنے کے لئے انہوں نے زمین آسمان ایک کیا ان جملوں میں دن رات اور زمین آسمان آپس میں متضاد الفاظ ہیں۔ نیچے دیئے گئے الفاظ کے اضداد لکھیئے۔ گورا _____ امیر _____ سخت _____ تندرست _____
16	-----	طلباء CG-3: مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں۔ طالب علم دوسروں کی باتوں کو سنتے ہیں اور ان کا جواب دیتے ہیں	اپنے تخیل اور C-3.3: تجربات کی بنیاد پر کہانیاں، نظمیں اور CG-3: گفتگو لکھتا ہے طلباء مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	LO-3.3.4 طالب علم درست گرائمر، ججے، اور وقفوں کا استعمال کرتے ہیں۔	CL-2	رموز و اوقاف کا صحیح استعمال کر کے ایک معنی دار پیرا گراف مکمل کریں کیا گاندھی جی نے کبھی بھید بھاؤ کیا ہے ان کی تعلیمات میں ایسا کہیں پر بھی نظر نہیں آتا ہے ہندوستان چھوڑ دو تحریک شروع کرنے کے بعد انہوں نے سر زمین ہند کو انگریزوں کی حکومت سے آزاد کرانے کی مانگ کی
17	-----	طلباء CG-2: طلباء اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	متن کی بنیادی C-2.2: ساخت، چھپائی میں الفاظ اور جملوں کے تصور کا جائزہ لیتا ہے اور بنیادی وقفوں کی نشاندہی کرتا ہے	LO-2.2.5 طالب علم بہتر پڑھنے والے اور بہتر سمجھنے والے بنتے ہیں۔	CL-1	؟ گھریلو دستکاریوں پر کس نے زور دیا گلاب سنگھ۔ 1 گاندھی جی۔ 2 مودی جی۔ 3 بھگت سنگھ۔ 4

18	شیخ العالم	طلباء اپنی CG-4 سمجھ، تجربات، جذبات اور خیالات کو تحریر میں بیان کرنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	لفظوں کے C-4.3 مفہوم پر تبادلہ خیال کرتا ہے اور مختلف قسم کے متنوں یا مواد کو سننے اور پڑھنے کے ذریعے اپنی لغت کو وسعت دیتا ہے	LO-4.3.3 طالب علم نئے الفاظ کی تعریف اور استعمال کرتے ہیں۔	CL-2	مرغی انڈے دیتی ہے۔ لڑکا کرکٹ کھیلتا ہے۔ ان جملوں میں "مرغی" مونث اور "لڑکا" مذکر ہے ذیل میں دئے گئے الفاظ کو اس طرح استعمال کرو کہ ان کا مونث یا مذکر ہونا وضوح ہو جائے خالہ ، بیٹا ، مکان
19	-----	طلباء CG-3: مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	اپنے تخیل اور C-3.3: تجربات کی بنیاد پر کہانیاں، نظمیں اور گفتگو لکھتا ہے	طالب علم LO-3.3.1 اپنے تخیل اور تجربات کی بنیاد پر تخلیقی تحریر لکھتے ہیں	CL-3	شیخ العالم نے لوگوں کو سوچ بولنا، غریبوں کی مدد کرنا، ایک خدا کی عبادت کرنا وغیرہ جیسے کام کرنے کا درس دیا آپ اپنے گھروالوں کو کن کاموں کا درس دینا چاہیں گے
20	کہنا بڑوں کا مانو	طلباء CG-2: پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	کہانیوں، C-2.4: نظموں، گفتگو، پوسٹروں، اور ہدایات جیسے متنوں کا مطلب کرداروں کی نشاندہی کر کے متن کا مرکزی خیال سمجھ کر اور اپنے تجربات سے جوڑ کر سمجھتا ہے	LO-2.4.9 طالب علم زیادہ باخبر قاری بنتے ہیں۔	CL-2	نظم "کہنا بڑوں کا مانو" کا یہ شعر مکمل کیجیئے تم کو نہیں خبر کچھ اپنے برے بھلے کی جتنی ہے عمر چھوٹی، اتنی ہے عقل ا۔ کھوٹی ب۔ چھوٹی ج۔ موٹی د۔ ٹوٹی
21	_____	طلباء CG-2: پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	کہانیوں، C-2.4: نظموں، گفتگو، پوسٹروں، اور ہدایات جیسے متنوں کا مطلب کرداروں کی نشاندہی کر کے متن کا مرکزی خیال سمجھ کر اور	2 طالب علم متن میں کرداروں کی نشاندہی کرتے ہیں۔	CL-1	نظم "کہنا بڑوں کا مانو" کس نے لکھی ہے علامہ اقبال ۱۔ الطاف حسین حالی ۲۔ جگن ناتھ آزاد ۳۔

			اپنے تجربات سے جوڑ کر سمجھتا ہے		اسماعیل میرٹھی ۴۔
22	مٹی کا تیل	CG.1	مختلف C-1.3 ماحول میں رواں، معنی خیز اور مربوط گفتگو کرتا ہے	CL-1	مٹی کے تیل سے بچا ہوا ایک مواد مشینوں کے کل پُرزوں کو چکنا رکھنے کے لیے استعمال کیا جاتا ہے۔ اس مواد کو کیا کہتے ہیں
23	_____	CG-4	طلباء اپنی سمجھ، تجربات، جذبات اور خیالات کو تحریر میں بیان کرنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	CL-2	عاقب نے کھانا کھایا دئے گئے جملے میں اسم اور فعل کی نشاندہی کیجئے
24	_____	CG-2:	طلباء رواں پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	CL-1	مٹی کے تیل کو _____ بھی کہا جاتا ہے پکا سونا ۱۔ کچا سونا ۲۔ گیلا سونا ۳۔ سیال سونا ۴۔
25	_____	CG-2:	طلباء رواں پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	CL-2	غیر موزوں الفاظ کو باہر نکالو

		نشاندہی کر تے ہیں، جیسے کہ عنوان، پیراگراف، اور جملے	الفاظ اور جملوں کے تصور کا جائزہ لیتا ہے اور بنیادی وقفوں کی نشاندہی کرتا ہے	کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں										
26	ہوائی جہاز	CL-2	2.4.11-LO طالب علم تخلیقی طور پر متن سے مشغول ہوتے ہیں۔	C-2.4: کہانیوں، نظموں، گفتگو، پوسٹروں، اور ہدایات جیسے متنوں کا مطلب کرداروں کی نشاندہی کر کے متن کا مرکزی خیال سمجھ کر اور اپنے تجربات سے جوڑ کر سمجھتا ہے	CG-2: طلباء رواں پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	مٹی، ریت، کاغذ، بجری پیٹرول، ڈیزل، موم، پانی								
27	_____	CL-1	2.4.2-LO طالب علم متن میں کرداروں کی نشاندہی کرتے ہیں۔	C-2.4: کہانیوں، نظموں، گفتگو، پوسٹروں، اور ہدایات جیسے متنوں کا مطلب کرداروں کی نشاندہی کر کے متن کا مرکزی خیال سمجھ کر اور اپنے تجربات سے جوڑ کر سمجھتا ہے	CG-2: طلباء رواں پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	ہوائی جہاز بنانے کی کوششیں کی لوگوں نے کی۔ آخر کار کامیابی کنہیں ملی								
28	-----	CL-2	2.2.7-LO طالب علم لکھے ہوئے متن کو زیادہ آسانی سے سمجھتے ہیں۔	C-2.2: متن کی بنیادی ساخت، چھپائی میں الفاظ اور جملوں کے تصور کا جائزہ لیتا ہے اور بنیادی وقفوں کی نشاندہی کرتا ہے	CG-2: طلباء رواں پڑھنے اور سمجھ کر پڑھنے کی صلاحیت پیدا کرتے ہیں	کالم "ا" میں موجود الفاظ کے معنی کالم "ب" میں تلاشیں <table><tr><td>کالم ا</td><td>کالم ب</td></tr><tr><td>دل بھر آنا</td><td>ایجاد کرنے والا</td></tr><tr><td>مضطرب</td><td>دُکھی ہونا</td></tr><tr><td>موجد</td><td>بے قرار</td></tr></table>	کالم ا	کالم ب	دل بھر آنا	ایجاد کرنے والا	مضطرب	دُکھی ہونا	موجد	بے قرار
کالم ا	کالم ب													
دل بھر آنا	ایجاد کرنے والا													
مضطرب	دُکھی ہونا													
موجد	بے قرار													

29	کسان کا گیت	طلباء CG-3: مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	C-3.3: اپنے تخیل اور تجربات کی بنیاد پر کہانیاں، نظمیں اور گفتگو لکھتا ہے۔	طالب علم LO-3.3.8 نظموں کو یاد کرتے ہیں اور لکھتے ہیں	CL-2	کسانوں کا گیت ایک نظم ہے۔ اس کے پہلے بند میں شاعر آگے بڑھنے، زمانے کی خراب حالت سدھارنے، زمینوں میں ہل چلانے، مٹی سے سونا اگانے اور بھوک کا نشان مٹانے کی باتیں کرتا ہے۔ ان باتوں کو آپ نظم کی صورت میں لکھئے
30	درگاہ حضرت بل	طلباء CG-3: مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں۔ ظ	آسان اور C-3.2 واضح معلومات اور مقصد کے ساتھ سادہ پوسٹرز، دعوت نامے اور ہدایات بناتا ہے	LO-3.3.2 طالب علم اپنی تحریر میں مختلف صنفوں اور فارمیٹس کا استعمال کرتے ہیں۔ LO-3.3.3 طالب علم اپنی تحریر میں واضح اور منظم خیالات کا اظہار کرتے ہیں۔	CL-3	خط ایک ایسا ذریعہ ہے جس کی بدولت آپ کسی کو بھی اپنے احوال سے با خبر کرتے ہیں۔ اپنے والد صاحب کے نام ایک خط لکھئے جس میں آپ ان سے نئی وردی خریدنے کا مطالبہ کریں
31		طلباء CG-3: مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں۔	آسان اور C-3.2 واضح معلومات اور مقصد کے ساتھ سادہ پوسٹرز، دعوت نامے اور ہدایات بناتا ہے	LO-3.2.2 طالب علم اپنے پوسٹرز، دعوت ناموں اور ہدایات ناموں میں ایک واضح مقصد کی نشاندہی کرتے ہیں۔ LO-3.2.3 طالب علم اپنے پوسٹرز، دعوت ناموں اور ہدایات ناموں کو بصری طور پر پرکشش بنا تے ہیں۔ CG-3: طلباء مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں۔	CL-3	آج کل شادیوں میں دعوت ناموں کا استعمال کیا جاتا ہے۔ آپ کے گھر میں بھی آپ کے بھائی کی شادی ہے۔ اپنے دوست کے نام ایک دعوت نامہ تحریر کریں جس میں آپ نے اسے اس تقریب میں شرکت کرنے کی دعوت دی ہو

32	پانی	طلباء: CG-3: مختلف ماحول اور ذرائع سے وسیع لفظیاتی ذخیرہ حاصل کرتے ہیں	آسان اور C-3.2 واضح معلومات اور مقصد کے ساتھ سادہ پوسٹرز، دعوت نامے اور ہدایات بناتا ہے	CL-3	آئے دن آپ مختلف اقسام کے پوسٹرز دیکھتے ہیں جن میں ایک بڑے مضمون کو مختصر الفاظ اور شکلوں کے ذریعہ واضح کیا جاتا ہے۔ آپ بھی ایک پوسٹر بنائے جس میں پانی کی اہمیت اور اسے آلودگی سے بچانے کی بات سمجھائی گئی ہو
			3.2.1- LO طالب علم آسان اور واضح معلومات والے پوسٹرز، دعوت نامے اور ہدایات نامے بناتے ہیں۔ 3.2.2- LO طالب علم اپنے پوسٹرز، دعوت ناموں اور ہدایات ناموں میں ایک واضح مقصد کی نشاندہی کرتے ہیں۔ 3.2.3- LO طالب علم اپنے پوسٹرز، دعوت ناموں اور ہدایات ناموں کو بصری طور پر پرکشش بنا تے ہیں۔		

HINDI

	कक्षा :-- चतुर्थ (भाग - 4) विषय - हिन्दी (भाषा -प्रवाह) अध्याय - पाठ पहला ।				
	पाठ - पहला (सुमन एक उपवन के) कविता भाषा -प्रवाह	वस्तु के प्रकार	सी जी योग्यता एन सी एफ	संज्ञानात्मक स्तर	
1.	निम्नलिखित वाक्यों को सही क्रम में लिखे :-- क) काँटों में खेलकर हम सबने (कूँजी) ----- , क (हम सबने काँटों में ख) हँस - हँस कर है जीना सीखा खेलकर ,) -----। ख (हंस- हंस कर जीना ग) हार गले का बनना सीखा सीखा है ।) -----। ग (गले का हार बनना सीखा ।)	स्वरूप	CG - 2 C- 2.2	विश्लेषण	
2.	निम्नलिखित विकल्पों में से सही विकल्पों पर (✓) लगाए :- कविता में कवि क्या संदेश देना चाहते हैं :-- क) धनी - निर्धन में भेद करना चाहिए । ख) सभी भारतीय सुमन और भारत एक उपवन । ग) देश के प्रगति के पथ पर आगे नहीं बढ़ना है । घ) अलग -अलग फूल बगीचे की शोभा बढ़ाते हैं । ड) खान - पान , रीति रिवाज , हमारे देश की शोभा बढ़ाते हैं । च) इस मिट्टी में जन्म नहीं लेना चाहिए । छ) जातियों - उपजातियों के लोगों के पहनावे । ज) हमें एक दूसरे के साथ मिलकर नहीं रहना चाहिए । (कूँजी) (ख , घ , ड , छ)	बहुचयनात्मक	CG - 2 C- 2.2	मूल्यांकन	
3.	निम्नलिखित विकल्पों में से सही एक विकल्प पर (✓) का निशान लगाए :-- किसमें खेलकर हम सबने हंस कर जीना सीखा है :-- क) संसार में ख) काँटों में (कूँजी)	बहुविकल्पी	CG -2 C- 2.2	विश्लेषण	

	ग) अलग रहकर घ) मित्रों के साथ	(ख)				
	पाठ दूसरा (दाता रणपत) कहानी भाषा -प्रवाह	वस्तु के प्रकार	सी जी योग्यता	संज्ञानात्मक स्तर		
	एक शब्द में उत्तर लिखे :-- क) किसकी जीवन गाथा आज भी बड़े चाव और आदर से सुनी सुनाई जाती है ? उत्तर ----- । ख) दाता रणपत किसकी सेवा करते थे ? उत्तर ----- । ग) किसने लोगों को लालच देकर रणपत की हत्या करने के लिए कहा ? उत्तर ----- । कूँजी) (क -- दाता रणपत , ख ----- दीन दुखियों की , ग ,----- बागी)	अति लघु प्रश्न	CG -1 C- 1.1	स्मरण /समझ		
4.	निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए :-- क) दाता रणपत को ' दाता ' और शांति प्रिय व्यक्ति क्यों कहते थे ? उत्तर ----- ----- ख) रणपत का विवाह कब और किसके साथ हुआ ? और उस समय डुंगर प्रदेश की हालत कैसी थी ? उत्तर ----- -----	दीर्घ उत्तरीय प्रश्न	CG -3 C 3.1	स्मरण /निर्माण		
5.	सही शब्द चुनकर वाक्य पूरे करें :-- क) ----- और ----- के लिए रणपत के बलिदान को आज भी स्मरण किया जाता है (झूठ ,सच / सत्य , न्याय)	रिक्त स्थान	CG -3 C-3.1	निर्माण		

	ख) दाता रणपत बीरपुर के ----- थे । बांगी के संबंधियों ने रणपत को ----- के लिए बुलाया था । (सरपंच / नेता) (प्यार निपटने / झगड़ा निपटाने) कूजी (क – सत्य न्याय , ख----- सरपंच , झगड़ा निपटाने)				
	पाठ :- तीसरा (लल्लेश्वरी) कहानी भाषा -प्रवाह	वस्तु के प्रकार	सी जी योग्यता	संज्ञानात्मक स्तर	
6.	निम्नलिखित स्थानों को सही शब्दों से पूरा करें :- क) जीवन में ----- और ----- एक सिक्के के दो पहलू हैं । (प्रशंसा / प्यार / निंदा) ख) जब कोई उनका उपहास उड़ाता ,तब वह ----- टूकड़े में गांठ लगाती । (दाएं / बाएं) ग) लल्लेश्वरी भजन – कीर्तन में इतनी लीन रहती कि उन्हें ----- का भी कोई ध्यान न रहता । (लोक – लज्जा / अभिवादन) कूजी (प्रशंसा , निंदा , बाएं , लोक लज्जा)	रिक्त स्थान	C G -3 C – 3.3	विश्लेषण	
7.	सही पर (✓) तथा गलत पर (×) चिह्न लगाए :- क) कश्मीर की शैव भक्ति परम्परा और कश्मीरी भाषा की एक अनमोल कड़ी थी । (_____) ख) लल्लेश्वरी किसी भी संप्रदाय से परे सत्य की पूजारिन थी । (-----) ग) लल्लेश्वरी ने सभी प्रकार की बाह्य विडंबनाओं का उन्होंने हमेशा साथ दिया । (-----) कूजी (क - ✓ , ख -- ✓ , ग --- ×)	सही / गलत	CG -3 C- 3.3	स्मरण /समझ	
8.	उचित शब्दों के साथ मिलान कीजिए :- 1. जनमानस क) कथन				

	5. सच ड) भूमि 6. विशिष्ट च) खार				
	पाठ :-- चोथा (सीखो) कविता भाषा -प्रवाह	वस्तु के प्रकार	सी जी योग्यता	संज्ञानात्मक स्तर	
9.	निम्नलिखित वाक्यों को क्रम बदलकर लिखे :- क) सीख हवा के झोंकों से लो , ख) सीखो शीश झुकाना , - _____ ग) पतझड़ के पेड़ों से सीखो , कूँजी (क --- सीख लो हवा के झोंकों से , ख --- शीश झुकाना सीखो । ग --- सीखो पतझड़ के पेड़ों से ,	स्वरूप	CG - 2 C- 2.2	विश्लेषण	
10.	' क ' भाग को ' ख ' भाग से मिलाकर सही वाक्य लिखिए :-- ' क ' ' ख ' 1 . पृथ्वी से सीखो , क) अंधेरा हरना । 2. दीपक से सीखो , ख) सच्ची सेवा करना । 3.मछली से सीखो , ग) जीवन पथ पर चढ़ना । 4. जल धारा से सीखो , घ) तड़पकर मरना । कूँजी (1- ख , 2 - क , 3 - घ , 4 - ग)	मिलान	CG - 4 C - 4.1	समझ	
11.	एक शब्द में उत्तर दीजिए - क) दुःख में धीरज धरना , किससे सीखा है ? उत्तर ----- । ख) ऊँचे ही पर चढ़ना , किससे सीखा है ? उत्तर -----। ग) जीवन पथ पर बढ़ना , किससे सीखा है ? उत्तर -----। कूँजी (क ----- पतझड़ के पेड़ों से , ख ----- धुँए से , ग-----	अति लघु प्रश्न	CG -1 C-1.1	स्मरण /समझ	

	च) आज आसमान पर शान से बढ़े चलो । () कूँजी (ग , ड , च)				
	पाठ :- छः (लखनपुर से कारिगल , युद्ध – स्मारक की यात्रा) कहानी (भाषा -प्रवाह)				
15.	निम्नलिखित संज्ञा शब्दों से विशेषण बनाएं :-- क) कश्मीर ----- ख) शहर ----- ग) हिमाचल ----- घ) बाहर ----- ड) बर्फ ----- च) भारत ----- कूँजी (कश्मीरी , शहरी , हिमाचली , बिहारी , बर्फानी , भारतीय)	रिक्त स्थान	CG – 2 C- 2.2	विश्लेषण/निर्माण	
16.	सही कथन के सामने (✓) और गलत कथन के सामने (×) लगाए :- 1. करगिल का बाजार बाल्टी बाजार के रूप में पहचाना जाता है । () 2. स्थानीय भाषा में 'गार ' का अर्थ है "कही भी " । () 3. द्रास को लद्दाख का बाहर जाने वाला द्वार भी कहते हैं । () 4. कारगिल जाने के दो विकल्प हैं । () 5. हेमबाब तथा हुमास को अक्सर " लद्दाख का प्रवेश द्वार " भी कहते हैं । () 6 . सोनमर्ग के आगे दुर्गम रास्ता आरम्भ होता है । () 7 . खिल का अर्थ है ' एक अलग थलग स्थान । () कूँजी (1, ,2 ,5 , 6)	बहुचयनात्मक	CG – 3 C – 3-3	स्मरण /विश्लेषण	
17.	निम्नलिखित विकल्पों में से सही एक विकल्प पर चिह्न लगाए :- स्मारक के प्रवेश द्वार पर माखनलाल चतुर्वेदी की कोन सी कविता लिखी हुई है :- क) सुमन एक उपवन ख) देश की पुकार ग) पुष्प की अभिलाषा कूँजी (ग)	बहुविकल्पी	CG – 2 C- 2.2	स्मरण /विश्लेषण	

	घ) मन के भोले-भाले बादल				
	पाठ सातवां (तवी की आत्म कथा) कहानी				
18.	निम्नलिखित वाक्यों का सही शब्द। क्रम लिखिए :- क) नहीं / के / कौन / बाढ़ / समय / व्याकुल / होता । -----। ख) धाम / एक / देविका / पवित्र / है । ----- कूँजी :- (क--- बाढ़ के समय कौन व्याकुल नहीं होता ! ख देविका एक पवित्र धाम है ।	स्वरूप	CG – 2 C – 2.2	विश्लेषण	
19.	निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए :- क) भद्रवाह को “ छोटा कश्मीर “ क्यों कहा जाता है ? उत्तर ----- ख) देवालियों में शिव – मंदिर को सूर्य – पुत्री क्यों कहा जाता है ? उत्तर -----	लघु उत्तरीय प्रश्न	CG – 3 C- 3.1	स्मरण / निर्माण	
20.	निम्नलिखित शब्दों में अनुस्वार (•) तथा अनुनासिक (ँ) लगाए :- कबल ---- दायां ---- हंस ----- दात ----- पांच ----- गंगा ----- कुंड ----- कांच -----	रिक्त स्थान	CG – 2 C-2.2	विश्लेषण	

	पाठ – आठवां (मन के भोले-भाले बादल)। कविता				
	कविता में आए युग्म शब्दों को ढूँढकर लिखे :- झूम ---- रह ---- झर ---- कूँजी ढोलक ----- (झूम रहे , झर , ढोल , कभी , नाले , कभी ---- भाले) नदी ----- भोले ---- (भाले , कभी , झर , नाले , ढोल , रह , झूम)	रिक्त स्थान	CG -3 C-3.3	समझ	
21.	सही या ग़लत पर चिह्न लगाए :- क) बादल विभिन्न आकार के होते हैं । () ख) बच्चे बादल को देखना अपनी अपनी कल्पना पर निर्भर करता है । () ग) आसमान में काले बादल झूम – झूम कर दौड़ लगाते हैं । () घ) बादल के गाल फूल जैसे फूलें हुए हैं । () ड) कविता में बादलों को एक ही रूप में चित्रित किया गया है । () कूँजी (1 , 2 , 3 ,)	सही गलत	CG – 3 C – 3.3	स्मरण	
22.	आपस में जोड़िए :-- क) आसमान 1. बादल ख) हाथी 2. पानी ग) परिया 3. सूँड घ) बरसातें 4. पंख च) भोले भाले 5. बादल (कूँजी) (क – 5 , ख -3 , ग – 4 , घ – 2 , च – 1)	मिलान	CG – 4 C- 4.1	स्मरण / विश्लेषण	

	पाठ नवमी (किरमिच की गेंद) कहानी				
23.	निम्नलिखित विकल्पों में से सही विकल्प पर चिह्न लगाए :- “ किरमिच की गेंद “ कहानी से हमें क्या शिक्षा मिलती है। क) झूठ की आयु लंबी नहीं होती है ।() ख) पांच मिनट के भीतर ही खेल आरंभ हो गया । () ग) वे समझ गए थे कि स्कूटर के पीछे भागना बेकार है ।() घ) झूठे व्यक्ति को कभी भी सम्मान प्राप्त नहीं होता । () च) हमें किसी से झूठ नहीं बोलना चाहिए । () छ) दीपक की गेंद उसी को मिलना चाहिए । (।) ज) हमें अकारण आपस में लड़ने के बजाय एक दूसरे से मिल कर रहना चाहिए । () कूँजी (क , घ , च , जी)	बहुचयनात्मक	CG -2 C – 2.2	स्मरण/मूल्यांकन	
24.	रिक्त स्थान भरिए :- 1. सामने की क्यारी में ----- के ऊँचे – ऊँचे पौधे थे । (टमाटर / भिंडियां) 1. क्यारियों के चारों ओर ----- के वृक्ष लहरा रहे थे । (हरे – हरे केले / हरे – हरे अंगूर) कूँजी (भिंडियां , केले)	रिक्त स्थान	CG - 3 C – 3.3	स्मरण /समझ	
	किसने कहा , किससे कहा , और क्यों कहा ? क) “ मुझे एक गेंद मिली है , ----- । ख) अगर तुम में से किसी की गेंद खो गई ,तो वह गेंद की पहचान बताकर गेंद मुझे से ले सकता है । -----	सम्बंधित वस्तु निष्ठ प्रश्न	CG -3 C- 3.3	स्मरण/विश्लेषण	

	पाठ :-- दसवां (सीलवा हाथी और लोभी मित्र) कहानी				
25.	निम्नलिखित शब्दों की सहायता से रिक्त स्थान भरिए :- 1. सीलवा की ----- सुहाग लगे सोने के समान कांतिमय थी । 2. वह ----- हजार गजों का राजा भी था । 3. सीलवा को उस व्यक्ति की ----- पर ----- आई । 4. उस दिन सीलवा ----- की साधना कर रहा था । 5. उसकी सहायता के लिए ----- पर बैठ गया , ताकि वह उसके दांत काट सके । (घुटनों , दान पारमी , दशा दया , अस्सी , सूंड) कूजी (1 - सूंड , 2 अस्सी , 3 दशा दया , 4 दान पारमी , 5 घुटनों)	रिक्त स्थान	CG – 3 C- 3.3	स्मरण / विश्लेषण	
26.	एक शब्द में उत्तर दीजिए :- क) किसकी सूंड सुहागा लगे सोने के समान कांतिमय थी । उत्तर ----- ख) कौन अपना मार्ग भूल बैठा था । उत्तर ----- ग) सलीवा ने किसके पास पहुंच कर उसकी सहायता का प्रस्ताव रखा । उत्तर ----- कूजी (सलीवा , एक व्यक्ति , आदमी का)	अति लघु प्रश्न	CG – 1 C- 1.1	स्मरण / समझ	
27.	निम्नलिखित विकल्पों में से एक सही विकल्प चुनिए:- सलीवा कितने गजों का राजा भी था। क) चालीस हजार ख) पचास हजार ग) दस हजार घ) अस्सी हजार कूजी (घ)	बहुविकल्पी	CG -2 C-2-2	स्मरण	

	पाठ – ग्यारह (दान की हिसाब नीति) कहानी																		
28.	निम्नलिखित विकल्पों में से सही एक विकल्प पर चिह्न लगाए :- दान की हिसाब नीति कहानी से हमें क्या शिक्षा मिलती है । क) हमें दूसरों के प्रति लालच का भाव रखना चाहिए । ख) हमें दूसरों के प्रति दया और परोपकार का भाव बनाए रखना चाहिए । ग) आकाल में परेशान लोगों की मदद नहीं करनी चाहिए । घ) राजा किसी को भी दान नहीं देना चाहता है । कूंजी (ख)	बहुविकल्पी	CG – 2 C- 2.2	स्मरण /विश्लेषण															
29.	निम्नलिखित शब्दों को अर्थ के साथ मिलान कीजिए :-- <table><tr><td>1. प्रकोप</td><td>क) आदेश</td></tr><tr><td>2. कष्ट</td><td>ख) सूखा</td></tr><tr><td>3. अकाल</td><td>ग) दुःख</td></tr><tr><td>4. गुहार</td><td>घ) अधिक तेज होना</td></tr><tr><td>5. हुक्म</td><td>ड) रक्षा के लिए पुकार</td></tr><tr><td>6. दिवालिया</td><td>च) महंगे</td></tr><tr><td>7. लकड़क</td><td>छ) कंगाल</td></tr></table> कूंजी (5 -क , 3—ख , 1 - घ , 6 - छ , 7 - च , 4 - ड , 2 - ग)	1. प्रकोप	क) आदेश	2. कष्ट	ख) सूखा	3. अकाल	ग) दुःख	4. गुहार	घ) अधिक तेज होना	5. हुक्म	ड) रक्षा के लिए पुकार	6. दिवालिया	च) महंगे	7. लकड़क	छ) कंगाल	मिलान	CG – 4 C- 4.1	समझ/विश्लेषण	
1. प्रकोप	क) आदेश																		
2. कष्ट	ख) सूखा																		
3. अकाल	ग) दुःख																		
4. गुहार	घ) अधिक तेज होना																		
5. हुक्म	ड) रक्षा के लिए पुकार																		
6. दिवालिया	च) महंगे																		
7. लकड़क	छ) कंगाल																		
	पाठ --- बारह (स्वतंत्रता की ओर) कहानी भाषा -प्रवाह																		
	निम्नलिखित शब्दों की सहायता से रिक्त स्थान भरिए :- क) आश्रम में कोई बड़ी ----- बन रही है । ख) धनी का काम ----- की देखभाल करना । ग) सुमंद्र के पास एक जगह का नाम ----- । घ) ----- के खिलाफ ----- के जुलूस निकालते हैं । (ब्रिटिश सरकार , दांडी , योजना , बिन्नी)	रिक्त स्थान	CG – 3 C- 3.3	विश्लेषण															

	कूजी (योजना , बिन्नी , दांडी , ब्रिटिश सरकार)				
30.	प्रश्नों के उत्तर दीजिए :- क) धनी बिन्नी की देखभाल कैसे करता है ? उत्तर ----- ख) पूरे भारत के लोग रहने कहा आते थे ? और किस के लिए लड रहे थे ? उत्तर -----	लघु प्रश्न	CG – 3 C- 3.1	स्मरण /निर्माण	
31.	निम्नलिखित शब्दों में अनुस्वार (•) तथा अनुनासिक (ँ) लगाए :- 1. मा ----- 2. कांच ----- 3. गाव ----- 4. रग ----- 5. कुड ----- 6. इतज़ार ----- 7. पसद -----	रिक्त स्थान	CG 2 C-2.2	विश्लेषण	
	पाठ तेरहवां (पढ़कू की सूझ) कविता				
32.	निम्नलिखित विकल्पो में से एक सही विकल्प पर चिह्न लगाए :- " पढ़कू की सूझ " कविता किसका महत्व समझाती :- क) संध्या का महत्व ख) व्यावहारिकता ग) नासमझ ड) हंसाने का कूजी (ख)	बहुविकल्पी	CG -2 C- 2.2	विश्लेषण	
33.	विशेषण शब्दों से वाक्य बनाएं :- सुंदर -----	रिक्त स्थान	CG -2 C- 2.2	समझ/निर्माण	

	सफेद ----- लाल ----- मोटी ----- पतला ----- मीठा -----				
34.	निम्नलिखित पंक्तियां को अपनी शब्दों में संक्षिप्त वर्णन करो :-- क) सीखा है यह ज्ञान जहां पर ,वहीं इसे फैलाओ । ख) नहीं देखते क्या , गर्दन में घंटी एक पड़ी है ? ग) चले नहीं ,बस, खड़ा - खड़ा गर्दन को खूब हिलाया ।	लघु उत्तरीय प्रश्न	CG - 1 C- 1.1	समझ/निर्माण	
	पाठ :- पंद्रह (मेरे प्यारे शिष्य) कविता				
35.	निम्नलिखित पंक्तियां को पूरा करें :- ज्ञान की साधना हर पर चलती रहें , ----- । तुम्हारे हाथों निःस्वार्थ सेवा चलती रहें , -----।	रिक्त स्थान	CG - 3 C- 3.3	स्मरण /विश्लेषण	
36.	निम्नलिखित शब्दों को अर्थ लिखकर वाक्यों में प्रयुक्त करें । लौ -----। आराधना -----। प्रज्ञा -----। धरा ----- । निःस्वार्थ -----।।	रिक्त स्थान	CG -2 C-2.2	समझ/निर्माण	
37.	निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए :-- क) “ मेरे प्यारे शिष्य “ कविता में कवि क्या कामना करते हैं ? ख) कवि की आकांक्षा का वर्णन करो ।	लघु उत्तरीय प्रश्न	CG-3 C-3.1	स्मरण /निर्माण	
38.	निम्नलिखित वाक्यों को वचन बदलकर लिखिए :- क) होटल का कमरा भरा है । -----	रिक्त स्थान	CG -2 C-2.1	निर्माण	

	ख) नदी बह रही है । ----- ग) मेरे घर के सामने सड़क है ।----- घ) बिल्ली छिप गई थीं । -----				
39.	निम्नलिखित शब्दों को सही अर्थ के साथ मिलान कीजिए :- क) लड़का अभिलाषा 1 ख) जंगल बालक 2 ग) इच्छा अरण्य 3 घ) पृथ्वी चीर 4 च) वस्त्र उपवन 5 छ) बगीचा धरा 6. कूँजी (क 2 ,ख 3 ग 1 , घ 6 , च 4 , छ 5)	मिलान	CG -4 C-4.1	समझ	
40.	निम्नलिखित वाक्यों को मिलान कीजिए :- क) पुनीता गाना बना रही है। ख) पिताजी दफ्तर पढ़ रहा है । ग) आकाश में पक्षी सुना रही है । घ) माता जी खाना जा रहे हैं । ड) राम पुस्तक उड़ रहे हैं ।	मिलान	CG -4 C- 4.1	समझ	
41.	रिक्त स्थान भरिए :- क) तारे आकाश ----- चमक रहे हैं । ख) माता जी बाज़ार ----- फल और सब्जी ला रही है ग) जंगल में ----- बहुत से पशु -पक्षी रहते हैं घ) इंटरनेट ----- हम दुनिया भर ----- जानकारी प्राप्त कर सकते हैं । कूँजी (में , से , में ,से , की)	रिक्त स्थान	CG -2 C-2.1	समझ	
42.	निम्नलिखित शब्दों से विशेषण शब्द बनाकर खाली जगह में लिखिए :- क) विभा बहुत ----- है । (पढ़ना) ख) नाश्ते में कई तरह के ----- व्यंजन थे । (नमक)	रिक्त स्थान	CG -2 C- 2.1	समझ/निर्माण	

	ग) सब बच्चों में केशव ----- है । (साहस) घ) हम सब ----- है । (भारत) इ) पाप का नाश करो , ----- का नहीं । (पाप) च) गांव का रास्ता ----- है । (पत्थर) कूँजी (पढ़ती , नमकीन , साहसी , भारतीय , पापी , पत्थरीला)				
43.	निम्नलिखित शब्दों में क्रिया के सही रूप से खाली जगह भरिए :- क) अध्यापिका ने लड़कियों को ----- । (समझना) ख) माता जी ने गाय को रोटी ----- । (खिलाना) ग) पिताजी ने अंकल को खाने पर ----- । (बुलाना) घ) बच्चे प्रतिदिन मैदान में खेलने ----- । (जाना) कूँजी (समझाया , खिलाई , बुलाया , जाते)	रिक्त स्थान	CG – 2 C- 2-1	समझ/निर्माण	

KASHMIRI

نمبر شمار	عنوان	CG,C	ايٽم	ايٽم ڇڏڻ	ادبليت	سطح				
01	دُعا (نظم)	CG-1 C-1,1	* شُر ڪيائين ڇهه خدا صابَس يادِ ووٽر مٿان؟ ارڙ ڪامه ڪرڻه بابت ب.سبق ياد ڪرڻه بابت 01 ج.عبادت ڪرڻه بابت د. خدا صابَس راضي تهاون بابت	ڪيترائي اختيار جواب والهي سوال	ياد تهاون	بنيادي				
02	دُعا (نظم)	CG-3 C-3.3	"جان" لفظس بناوڻ به آواز لفظ: مثال: شان	مختصر جواب والهي سوال	ورتاڻ	درمياني				
03	دُعا (نظم)	CG-3 C-3.3	* "ڪڙن ڇهه" لفظن پيڻه بناوڻ ڪيئن شعر. مثال: سبق ياد ڪڙن ڇهه آر تار تڙن ڇهه	تفصيلي جواب والهي سوال	تخليق ڪڙن	اعليٰ				
04	دُعا (نظم)	CG-3 C-3.1	* شُر ڪيائين ڇهه خدا صابَس عقل مٿان؟	مختصر جواب والهي سوال	تجزيه	درمياني				
05	ڪام	CG-4 C.4.1	* "ڪام" سبقس مٿن ڏنڻ امتيو مختلف پيشو علاو وٺو ٽي پيڻه پيشه ٽي توبي زانان ڇهه.	مختصر جواب والهي سوال	ياد تهاون	بنيادي				
06	ڪام	CG-4 C-4.2	* سماجس مٿن ڪيائين ڇهه مختلف پيشن ٻڌڻ لوڪن پٺر ضرورت پيو؟ تفصيل سان ڪرو وضاحت.	تفصيلي جواب والهي سوال	تخليق ڪڙن	اعليٰ				
07	ڪام	CG-1 C-1.2	* سارن پيشن ٻڌي لوڪه ڇهه اعليٰ تر آسان، توبي ڪس پيشه ڇهه زياد پسنڌ ٿي ڪيائين؟	تفصيلي جواب والهي سوال	سمجن	درمياني				
08	گري	CG-4 C-4.1	* ربي، گري ٽي نول ڇهه روزان؟ ا.گريهن مٿن - ب.الين مٿن - ج.واجن مٿن - د.مريڻ -	ڪيترائي اختيار جواب والهي سوال	ياد تهاون	بنيادي				
09	گري	CG-1 C-1.1	* سارن ڪو زو زوڙ ڇهه پڻ پڻ گري مٿن روزان توبي ڪيا ڇهه باسان ز گري ڪيائين ڇهه زو زوڙن بابت ضروري؟	مختصر جواب والهي سوال	تجزيه ڪڙن	درمياني				
10	گري	CG-4 C-4.1	* ڪالم الف رلايو ڪالم ب پيس سڀني.	<table><tr><td>شال</td><td>مور</td></tr><tr><td>گري</td><td>اول</td></tr></table>	شال	مور	گري	اول	سمجن	بنيادي
شال	مور									
گري	اول									

				وَأَج	كُلِّ				
				گوپھ	کوکر				
				طبیله	نول				
11	وقتچ باگنے	CG-1 C-1.2	* اَکس گر منز چھ ترے مہی آسان ساروے کھوتہ ژھوٹ تہ موٹ موہ چھ باوان؟ ا. سیکنڈ ب. گائٹہ ج. منٹ د. دوہ	بُنیادی	یاد تہاؤن سمجن	کثیر اختیار جواب والی سوالہ			
12	وقتچ باگنے	CG-2 C-2.2	* بونہ گنہ دنہ امتی بیان چھا صحیح کنہ غلط دس منز لیکھو۔ ا. گائٹہ موہ چھ ژورس (4) پیٹھ تہ منٹہ موہ چھ پنڈین (15) پیٹھ۔ امہ ساتہ چھ بجیمڑ ساڈ ژور۔ ب. شمسی ریتھ چھ گنتراہن (29) یا ٹرہن (30) ریتن ہند آسان۔ ج. قمری ریتھ چھ اکثرہن ریتن ہندی آسان۔	بُنیادی	سمجن	صحیح/غلط			
13	وقتچ باگنے	CG-2 C2.2	* گر چھے متلف قسمن ہنز آسان مثالے نر لاگن واجی گر تہ الیکٹرانک گریمن منز کس چیز چھ یکسان تہ کس پز چھ بین۔ پانہ وئی کرو مباحثہ۔	درمیانہ	سمجن تجزیہ کرن ورتاؤن	تفصیل جوابہ والی سوال			
14	وقتچ باگنے	CG-3 C3.1	* شکلہ ہند مطالع کرتہ لیکھو امچہ بناوٹی، کام کرنہ کس طریقہ تہ استعمالس متعلق داہ جملہ۔	درمیانہ	سمجن تجزیہ کرن ورتاؤن	تفصیل جوابہ والی سوال			

15	جاناوار وُچھتھ	3CG-C-3.3	کوچھ رتھ ہن آفتاب تارکن کرہا جساب بوچھ ہتی چھم لولہ خاب وہے مے تے پکھ آسہ ہن (نوٹ) ہم آواز یا ہم وزن لفظن چھ قافیہ ونان۔ دینہ امتیس بندس منڑ ژارو ہم لفظ ہم بحثیت قافیہ چھ استعمال گیتی۔تہ یمن لفظن گرو ہریر۔	مختصر جوابہ والی سوال	ورتاؤن	درمیانہ
16	جاناوار وُچھتھ	4CG-C-3.3	ہونہ گنہ دینہ امتی مرکب لفظ کریو کہ تیمہ ایہ جملن منڑ استعمال ز ہم ہنہ اکھ لوکٹی نظم: مایہ ہتی لولہ ہتی تریشہ ہتی شوقہ ہتی بوچھ ہتی	تفصیل جوابہ والی سوال	ورتاؤن تخلیق کرن	اعلیٰ
17	سوئزل	CG-4 C-4.1 C-4.1	* ہونہ گنہ دینہ امتیو رنگن ہندیو ناوو منڑ کس اکھ رنگ چھنہ سوئزلہ ہندیو رنگو منڑ؟ 1.بنفشی 2.آسمانی 3.نیول 4.لیوڈر 5.سبز 6.سنگتری 7.ووزل 8.سفید	کثیر جوابہ وول سوالہ	سمجن	بُنیادی
18	سوئزل	CG-3 C-3.1	ہونہ گنہ دینہ امڑ شکلہ ہند گرو پورپور مطالعہ تہ گرو آتھ ملق داہ جملہ تحریر۔ 	تفصیلی جوابہ وول سوال	سمجن ورتاؤن تجزیہ تخلیق کرن	اعلیٰ
19	سوئزل	3CG-C-3.4	ژورمہ جماڑ ہندی شری چھ کلاس رؤمس منڑ سبق پران۔ ہیرکنہ دینہ امتہ جملہ منڑ ژارو ناوتی۔	مختصر جوابہ وول سوال	سمجن ورتاؤن تجزیہ کرن	درمیانہ

20	خر	CG-2 C-1.2	نظم منز ورتاونہ امتی محاور گریو کھ جملن منز استعمال: ٹھٹھی نہ یں رُس گڑھن رب گڑھنی پاس وچھن لٹھی دنی	مختصر جوابہ والی سوال	ورتاون	درمیانہ
21	خر	CG-3 C-3.2	"خر" نظمہ منز چھے خر سینر خصلر باونہ امز۔ "خر دماغ" آسن کنہ چھ ونان؟ مختصر لفظن منز گرو بیان۔	مختصر جوابہ والی سوال	ورتاون تجزیہ کرُن	درمیانہ
22	اؤل سؤل	4CG- C-4.1	بونہ کنہ دینہ امز خالی جایہ پروو دینہ امتیوموزون لفظو سیتی۔ 1. بییمہ کھینہ سیتی انسان بیمار گڑھان چھ، تنہ چھ۔۔۔۔۔ونان۔ 2. بییمہ کھینہ سیتی صیحت مند روزان چھ، تنہ چھ۔۔۔۔۔ونان۔ 3. تیلہ گوگلکس چھے چارواین بند خاطر۔۔۔۔۔نیران۔ 4. مازس تہ دالن منز چھ زیادہ مقدارس منز۔۔۔۔۔لینہ یوان۔ 5. دپهرکس کھینس چھ۔۔۔ونان تہ کالہ کس کھینس چھ۔۔۔ونان۔ (کوچ، کال، کھج، اؤل، متوازن غذا، پروٹین)	خالی جایہ	یاد تهاون	بُنیادی
23	اؤل سؤل	CG-2 C-2.2	* ٹہندس سبقس "اؤل سؤل" منز چھ اؤل سؤل کھینس منع کرنہ امت تہ متوازن غذا کھینس پیٹھ زور دینہ امت متوازن گس غذا گوو تہ اتھ منز کم کم جز گڑھن موجود آسینی؟ پانہ وانی گرو مباحثہ۔	تفصیل جوابہ وول سوال	یاد تهاون تجزیہ کرُن	درمیانہ
24	ماچہ بُند شاپہ	CG-3 C-3.2	"ماچہ بُند شاپہ" سبق پڑتھ چھ پتہ لگان ز زونہ چھے ماچہ پنز فکر آسمز تہ توع چھس شہجاریکیا توبہ چھا باسان ز آفتابک تزر تہ چھ ضروری تہ کیاز؟ وضاحت سان گرو بیان۔	تفصیل جوابہ وول سوال	تجزیہ کرُن تخلیق کرُن	درمیانہ
25	بونی	CG-2 C-2.1	پتہ کالچ کنہ باوان بونی از کالس تنبلاوان بونی اتھ شعرس منز کیاہ چھ شاعر از کالس تہ پتہ کالس متعلق اسہ وئن یڑھان؟ (کال=زمانہ)	مختصر جوابہ ول سوال	سمجن تجزیہ کرُن	درمیانہ

26	بونی	CG-3 C-3.3	"بونی" نظم منز ورتاونہ امتی قافیہ گرو کابی پیٹھ تحریر تہ سبقہ نمبر امے آواز بندی یا وزنکی داه ہم آواز لفظ گرو تحریر یمن منز "وان" اسیہ استعمال گڑھان مثالی وازوان	مختصر جوابہ وول سوال	تخلیق کزن	اعلی
27	کرکٹ	CG-2 C-2.2	* دنہ امتی بیان وچھو صحیح چھا کنہ غلط 1 میچ چھ یوان گندنہ تریں تپمن درمیان۔ 2 کرکٹ تپمس منز چھ کھلاڑین ہند تعداد کاه آسان۔ 3 ون ڈے میچ چھ شیٹھن اورن ہند آسان۔ 4 موکٹ کپیر یم گلوز آتھن چھ لاگان تپمن چھ کپینگ گلوز ونان	مختصر جوابہ والی سوال	یاد تھاون	بنیادی
28	کرکٹ	CG-4 C-4.1	* کالم (الف) لآوو کالم (ب) یس سیتی۔ الف ب 1 بیٹس مینس چھ کلس لاگتھ آسان 2 موکٹ کپیرس چھ زنگن لاگتھ آسان 3 بیٹس مینس چھ یڈ لاگتھ آسان 4 بیٹس مینس چھ اتھن لاگتھ آسان لیگ گارڈ ہیلٹ گلوز ایڈامین گارڈ۔	مختصر جوابہ والی سوال	یاد تھاون تجزیہ کزن	بنیادی
29	کرکٹ	CG-2 C-2.2	توبی چھ مختلف کھیل گندان مثالی والی بال، کرکٹ، فٹ بال بیتر توبہ کوس کھیل گندنی چھ پسند کران تہ کیاز؟ مختصرن گرو بیان۔	مختصر جوابہ والی سوال	سمجن	درمیانہ
30	کرکٹ	CG-3 C-3.1	توبی چھو پانہ وانی لڑکٹ میچ گندان کنہ تہ اکہ میچک حال لینکھو پنہ نین لفظن منز۔ (شپتن لفظن تام)	تفصیل جوابہ وول سوال	ورتاون تخلیق کزن	اعلی
31	یاسمین جائن خاب	CG-1 C-1.2	"یاسمین جائن خاب" چھ اکھ افسانہ چونکہ افسانس منز چھ کردارن پیٹھ بنیاد تھوان۔ افسانس منز کردارن بندی ناو لینکھو۔ تہ اتھ افسانس منز گس چھ خاص کردار؟	مختصر جوابہ والی سوال	یاد تھاون سمجن	درمیانہ

32	ياسمين جائن خاب	CG-3 C-3.1	"ياسمين جائن خاب" افسانس منڙ ڇهه ياسمين جان خاب وڃهان ٿوڻي ڇهو منڙ منڙ خاب وڃهان روزان پڻن اکھ خوش ڪرڻ خاب ڪرو بيان بيٺه ڪس تعبیرس ٿوڻي انتظار ڇهو.	تفصيلي جوابي والي سوال	ورتاؤن تخليق ڪرڻ	اعليٰ
33	گڏيل	CG-2 C-2.1	مے و ڇھم رنگ سوري پارتھ پورتهائونس خدا صابن به جنتيچ حورتهائونس بئر ڇھم اول ڇھس شيران پانه به پانه ڇھس ڏيل ڇھس جهان پانه * ڏنہ آمتين شعرن منڙ زارو ٿم لفظ ٿم بحيثيت قافيه ڇھ ورتاونه آمتي.	مختصر جوابي والي سوال	ورتاؤن	درميانه
34	گڏيل	CG-3 C-3.3	ڪاشيري شاعر ڇھ مختلف قسمن ٻندين جانورن پنہ نين نظمن منڙ موضوع بناوان مثالے گڏيل ته ڪاو. ٿوڻي ليکھو ڪيٺه شعر ڪشيپ ٻنڊس مشهور جانور "پوشه نولس" پيٽه ڪيٺه شعر.	مختصر جوابي والي سوال	ورتاؤن تخليق ڪرڻ	اعليٰ
35	دل رڇهن	CG-1 C-1.1	"دل رڇهن" سبق پر نه پته ڪياه ڇهو ٿوڻي اخذ ڪران؟ تفصيلن ڪرو بيان.	تفصيلي جوابي والي سوال	سمجان ورتاؤن تخليق ڪرڻ	درميانه
36	دل رڇهن	CG-3 C-3.2	"دل ناراض نه ڪرڻ يا دل خوش ڪرڻ" ڪيمه آڪه محاورڪ معنيٰ ڇه؟ 1. دل راڻ 2. دل پھترائون 3. دل رڇهن 4. دل تملين	گڏيل اختياري جوابي والي سوال	ورتاؤن	درميانه
37	دل رڇهن	CG-3 C-3.4	مالس ماڇه ٻنڌ دل رنرناؤن ڇهه ٻنڌ عبادت. اوے ڇھ ميے پڻن دوست پسندسہ ڇھ مالس ماڇه ٻنڌ دل رنرناؤنہ خاطر پرتھ ڪاٺه ڪوشش ڪران ٿمي آسہ نه زانہ ڪاٺسہ ٻنڌ دل پھترمت. * دل رنر ناؤن مطلب ڳو؟ 1. ڪاٺه ناراض ڪرڻ 2. ڪاٺه تنگ ڪرڻ. 3. ڪاٺسہ ٻنڌ دل خوش ڪرڻ. 4. ڪاٺسہ ٻنڌ دل پريشان ڪرڻ	گڏيل اختياري جوابي والي سوال	سمجن ورتاؤن	درميانه

38	لوی پاسبچر	CG-3 C-3.4	* لوی پاسبچر اوس روزان؟ 1-رؤس 2-فرانس 3-جرمنی 4-انگلستان	گنڀر اختیاری جوابہ والی سوال	یاد تهاون	بنيادی
39	لوی پاسبچر	CG-2 C-2.2	* پته کاله آسی بونی ژوپه سیتی اکثر لؤکه مران-ونی کین چهنه کانه یتہ مسلہ پیش پوان- امیک وجه گرو وضاحت سان تحریر-	تفصیلی جوابہ وول سوال	سمجن تجزیه کزن	درمیانہ
40	لوی پاسبچر	CG-3 C-3.4	ناوتی چه واریان قسمن بندی آسان-خاص ناوت،عام ناوت،جماژ ناوت.اکایژ ناوت-مادی ناوت. دینہ امتی لفظو منژ ژارو خاص ناوت تہ عام ناوت. لوی پاسبچر ،جراثیم، بون،ہلکاری بون،فرانس،پروفیسر،اوم دود،ساینس دان-	مختصر جوابہ وول سوال	ورتاؤن	در میانہ
41	کانگر		"کانگر" نظمہ منژ کمن کاشرین ریتن ہند ناو چہ ہینہ امت-پزیتہ گنہ کاشرس ریتس بزوتتہ گنہ لیکھو شمسی ریتن بندی ناو-	مختصر جوابہ وول سوال	یاد تهاون سمجن ورتاؤن	درمیانہ

PUNJABI

ਐਸ. ਸੀ. ਈ. ਆਰ. ਟੀ. ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ SCERT SRINAGAR JAMMU AND KASHMIR

ਆਈਟਮ ਬੈਂਕ

ਵਿਸ਼ਾ: ਪੰਜਾਬੀ

ਸ਼੍ਰੇਣੀ: ਚੌਥੀ

ਕਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਭਾਗ	ਆਈਟਮ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ	ਯੋਗਤਾ
1.	ਵਾਰਤਕ ਲੰਬੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	1. ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? 2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸੁਰੱਖਸ਼ਿਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ? 3. ਕੋਲੰਬਸ ਦੀ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ ? 4. ਲੋਕ ਗੀਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ? 5. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ? 6. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ ? 7. ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ? 8. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਮੇਂ ਹੋਈ?	1. ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। 2. ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸੁਰੱਖਸ਼ਿਤ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਪਤਾ ਚਲੇਗਾ। 3. ਕੋਲੰਬਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। 4. ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। 5. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। 6. ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਜ਼ਾਫਾ ਹੋਵੇਗਾ। 7. ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਜ਼ਾਫਾ ਹੋਵੇਗਾ।	1. ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। 2. ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸੁਰੱਖਸ਼ਿਤ ਮਨਾਵਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। 3. ਕੋਲੰਬਸ ਬਸ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਡਾਂ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਤਿਰੰਗਾ ਬਾਰੇ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। 4. ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਗਾਵਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। 5. ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। 6. ਤਸਵੀਰਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ

		9. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 	8. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮੁਗਲ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ। 9. ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਜ਼ਾਫਾ ਹੋਵੇਗਾ।	ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਪਾਵਣ ਜਿਸ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣ। 7. ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। 8. ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।
2	ਵਾਰਤਕ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	10. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਕੋਈ ਪੰਜ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ? 11. ਆਕਾਸ਼ੀ ਬਿਜਲੀ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? 12. ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੇੜ ਦਿਵਸ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 13. ਵੋਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 14. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ? 15. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? 16. ਤੁਸੀਂ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹੋ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ? 17. ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ?	10. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। 11. ਆਕਾਸ਼ੀ ਬਿਜਲੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। 12. ਬੰਦੀ ਛੇੜ ਦਿਵਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। 13. ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। 14. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। 15. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਅਤੇ	10. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। 11. ਆਕਾਸ਼ੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦਰਸਾਉਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। 12. ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਛੇੜ ਦਿਵਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। 13. ਵੋਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਹੋਵੇਗੀ। 14. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉੱਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। 15. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ

	18. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ? 19. ਕਿਕਲੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ? 20. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਖੇਡ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉੱਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਖੇਡ ਬਾਰੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 	ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ। 16. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ। 17. ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। 18. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। 19. ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਕਲੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇਗੀ। 20. ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਖੇਡ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ।	ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। 16. ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। 17. ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। 18. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅਨੇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ , ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। 19. ਲੋਕ ਗੀਤ ਗਾਵਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। 20. ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਖੇਡ ਉੱਪਰ ਵੀ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।
--	--	---	---

3	ਵਯਾਕਰਣ	21.ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋ : ਸ਼ੇਰ ਰੇਸ਼ਨੀ ਦੀਵਾਲੀ 22.ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ ਸੋਚੀ ਪੈਣਾ ਅੱਖ ਮਾਰਨੀ ਗੱਲ ਪੈ ਜਾਣਾ ਦੜ ਵਟਣਾ 23. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਲਿਖੋ : ਕਿਤਾਬ ਗਤਕਾ ਕਮੀਜ਼ ਬਾਲਟੀਨ 24. ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਜੋੜ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਕੁੱਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਘੋੜਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਸ਼ੇਰ ਦੁੱਧ ਦੇਦੀ ਹੈ ਹਾਥੀ ਸਮਾਨ ਢੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਗਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 25. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਵੀ ਲਿਖੋ: ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਉੱਚਾ ਕਾਲਾ ਗਰੀਬ ਸੁਸਤ ਹਾਮੀ	21,22,23,24,25.ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ , ਵਾਕ ਬਣਾਉਣੇ , ਲਿੰਗ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ , ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ , ਨਾਉ , ਪੜਨਾਉ, ਅਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਕਰਣ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	21,22,23,24,25.ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਿੰਗ ਬਦਲਣ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਚਨ ਅਤੇ ਬਹੁ ਵਚਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੱਤਰ , ਨਾਵ ਪੜਨਾਵ ਲਿਖਣ , ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਆਕਰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਆਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।
4	ਕਾਵਿਕ	26.ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੋ:		

		ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ _____, ਇੱਥੇ ਵਗਦੀ _____, ਹਰੇ ਭਰੇ _____, ਚੁਲ੍ਹੇ ਪਿਛੇ _____, 27. ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ: i) ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦਾ _____ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ : ii) ਅੱਜ ਕੱਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗਾ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ _____ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ iii) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਰਤਾਜ ਹਨ (ਸਹੀ / ਗਲਤ) iv) ਬਰਫ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । (ਸਹੀ / ਗਲਤ) v) ਕੋਲੰਬਸ ਦਾ ਜਨਮ 1451 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ । (ਸਹੀ / ਗਲਤ)		
5	ਕਾਵਿਕ	28. ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖੇ ਕਿਕਲੀ ਕਲੀਰ ਦੀ ਪੱਗ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਦੀ ਦੁਪੱਟਾ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦਾ ਫਿਟੇ ਮੂੰਹ ਜਵਾਈ ਦਾ ਇਸ ਟੱਕਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਜਦਾ ਇਸ ਗੜ ਗੜ ਕਰਦਾ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਨਿਕਲ ਦੀ ਮੇਰੀ ਤੇਜ਼ ਤਿਖੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ	28. ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖਾਵਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖ ਸਕਣ।	

6	ਵਾਰਤਕ	29. ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 1. ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਹਤਵ। 2. ਹੋਲੀ। 30. ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਿਨੇ ਅੰਗ ਹਨ। 31. ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ। 32. ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ। 33. ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਕਿਸ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 34. ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। 35. ਹੋਲਾ ਮਹਲਾ ਕਿਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।	29. ਲੇਖਾਂ ਬਾਰੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। 30-35 ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।	29-35 ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ।
7	ਵਿਆਕਰਨ	36. ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਗੇਤਰ ਪੂਰੇ ਕਰੋ। 1. ਅਧਿ----- 2. ਵਿ----- 3. ਪਰ----- 4. ਵਿਸ਼----- 5. ਗੋ----- 37. ਅਗੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। 38. ਪਿਛੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। 39. ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਅਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ।	ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।	36-39 ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਸੇਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

MATHEMATICS

Class: 4th

Item 1

Curricular Goal:CG-2 Analyses the characteristics and properties of two - and three-dimensional geometric shapes, specifies locations and describes spatial relationships, and recognises and creates shapes that have symmetry

Competencies:C-2.1 Identifies, compares, and analyses attributes of two- and three-dimensional shapes and develops vocabulary to describe their attributes/properties

Learning Outcomes: Acquires understanding about 2D shapes.

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item: If you fold a square piece of paper in half diagonally, what shape will you get?

- a) Rectangle
- b) Triangle
- c) Circle
- d) Square

Item 2

Curricular Goal: CG-4 Develops problem-solving skills with procedural fluency to solve mathematical puzzles as well as daily-life problems, and as a step towards developing computational thinking

Competencies: C-4.3 Selects appropriate methods and tools for computing with whole numbers, such as mental computation, estimation, or paper pencil calculation, in accordance with the context

Learning Outcomes: Analyses and applies an appropriate number operation in the situation/ context.

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item: A pencil is 3 cm long, and a pen is twice as long as the pencil. How long is the pen?

- a) 3cm
- b) 6 cm
- c) 9 cm
- d) 18 cm

Item 3

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies: C-1.1 Represents numbers using the place value structure of the Indian number system, compares whole numbers, and knows and can read the names of very large numbers

Learning Outcomes: M301: The learner works with three-digit numbers— reads and writes numbers up to 999 using place value

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item: Which of the following numbers has the digit 7 in the hundreds place?

- a) 677
- b) 6,777
- c) 5673
- d) 7,234

Item 4

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies: C-1.1 Represents numbers using the place value structure of the Indian number system, compares whole numbers, and knows and can read the names of very large numbers

Learning Outcomes: : M301: The learner works with three-digit numbers– reads and writes numbers up to 999 using place value

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item: Which of the following shows the correct place value chart for the number 319?

- a) Thirty-two thousand, Ten, One
- b) Thousand, Hundred, Ten, One
- c) Three Hundreds, one Ten, nine Ones
- d) thirty thousand, twenty-one Hundred, nine

Item 5

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies: C-1.1 Represents numbers using the place value structure of the Indian number system, compares whole numbers, and knows and can read the names of very large numbers

Learning Outcomes: M301: The learner works with three-digit numbers– reads and writes numbers up to 999 using place value

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item: You have only three choices: the ones place, the tens place, and the hundreds place to put the digit 2. To make the highest possible value, in which place should you put the digit 2?

- a) One's place

- b) Tens place
- c) Hundreds place
- d) Thousands place

Item 6

Curricular Goal: : CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competencies: C-3.7 Evaluates the conservation of attributes like length and volume, and solves daily-life problems related to them

Learning Outcomes: M308:-adds and subtracts measures involving grams & kilograms in real life situations

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item: A bag of rice weighs 20 kg, and a bag of flour weighs 8 kg. If you have 2 bags of flour, how much more does 1 bag of rice weigh compared to 2 bags of flour?

- a) 2 kg
- b) 4 kg
- c) 12 kg
- d) 16 kg

Item 7

Subject/ Domain: Mathematics

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competencies: C-1.1 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10x10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems.

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item : - Geeta had had Rs 368 in her Purse. She bought a book for Rs 123 and a pen of Rs 50. How much money is left in her purse?

a) 173

b) 195

c) 245

d) 418

Item 8

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competencies: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10x10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems.

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item : - Circle the number that are divisible by 2.

46	82	74	33	19
55	75	56	16	41
11	15	42	37	53
22	26	95	44	84

Item 9

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competencies: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: LOTS

Cognitive Level: CL1

Item no.3:- How many apples can be packed in 4 boxes if each box can hold 9 apples?

- a) 13
- b) 36
- c) 9
- d) 16

Item 10

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competency: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item :- The expanded form of 4-digit number 5132 is: -

- a) $1000+300+10+2$
- b) $5000+200+10+3$

c) $5000+100+30+2$

d) $1000+500+20+3$

Item 11

Curricular Goal: CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competency: C-3.4 Understands the definition and formula for the area of a square or rectangle as length times breadth

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : The missing measurement in the following figure is:-

Length=12cm

Area=120sq.cm

a) 12 cm

b) 10 cm

c) 108 cm

d) 132 cm

Item 12

Curricular Goal: CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competency: C-3.2 Uses an appropriate unit and tool for the attribute (like length, perimeter, time, weight, volume) being measure

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL2

Item: - **Conversion of unit of length**

From meters to Decimeters

1m=10 dm

6m =-----dm

a) 30

b) 16

c) 60

d) 4

Item 13

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competency:C-1.2 Represents and compares commonly used fractions in daily life (such as $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$) as parts of unit wholes, as locations on number lines and as divisions of whole number

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL1

Item: $\frac{1}{4}$ of ₹1=25 paise= ₹ 0.25 -----(True or False)

Item 14

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competency:C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: Medium

Cognitive Level: CL1

Item : - Fill the missing numbers of the following pattern.

72		54	45
----	--	----	----

	27
--	----

Item 15

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competency:C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level:LOTS

Cognitive Level: CL1

Item: Slove the given Division.

$$40 \div 4 =$$

$$28 \div 7 =$$

$$80 \div 10 =$$

$$70 \div 5 =$$

$$30 \div 3 =$$

$$72 \div 12 =$$

Item 16

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competency: C-1.2 Represents and compares commonly used fractions in daily life (such as $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$) as parts of unit wholes, as locations on number lines and as divisions of whole numbers

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - Match the following: -

Rupees $\frac{1}{2}$	5 paise	Rupees 0.75
Rupees $\frac{1}{10}$	25 paise	Rupees 0.50
Rupees $\frac{5}{100}$	99 paise	Rupees 0.05
Rupees $\frac{3}{4}$	50 paise	Rupees 0.10
Rupees $\frac{99}{100}$	75 paise	Rupees 0.25
Rupees $\frac{1}{4}$	10 paise	Rupees 0.99

Item 17

Curricular Goal: CG-1 :CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competency: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : Hens' Questionnaire.

A hen has two legs;

a. How many legs will 3 hens have?

b. How many legs will 5 hens have?

c. How many legs will 7 hens have?

d. There are Two hens in a hut; If three more hens join them, how many legs are there in total?

Item 18

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competency: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10x10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - 21 people are invited to a party. 3 people can sit on one table. How many tables will be required to seat them all?

- a) 7
- b) 18
- c) 24
- d) 21

Item 19

Curricular Goal: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competencies : C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10x10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : There are 4 Groups of 5 students. How many Students are there altogether?

- A) 1 b) 9 c) 20 d) 25

Item 20

Curricular Goal: -CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: - Asia broke piggy bank and got 8 denominations of rupees 200 each. How much money is/was there in Asia's piggy bank?

a)1500

b)1000

c)1600

d)1800

Item 21

Curricular Goals: -CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies: -C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - Estimate the product of numbers 4.8 and 5.6 to the nearest whole number?

- a)21
- b)25
- c) 29
- d)27

Item 22

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences.

Competencies: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10×10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - Find the number which when added to 15 gives us 25?

- a) 7
- b) 8
- c) 9
- d) 10

Item 23

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequence.

Competencies: C-1.1 Represents numbers using the place value structure of the Indian number system, compares whole numbers, and knows and can read the names of very large numbers

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: - The sum of greatest 7-digit number and the smallest 7-digit number is

- a) 9999999
- b) 1000000
- c) 10999999
- d) 99999901

Item 24

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequence.

Competencies: C-1.1 Represents numbers using the place value structure of the Indian number system, compares whole numbers, and knows and can read the names of very large numbers

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: -The estimated difference of 58,748 and 46,392 is-----

Item 25

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequence.

Competencies: C-1.1 Represents numbers using the place value structure of the Indian number system, compares whole numbers, and knows and can read the names of very large numbers

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: -

City	Population
Gurgaon	2,28,820
Noida	2,92,908
Ghaziabad	9,68,521
Greater Noida	27,571
Sohna	1,68,576

What is the total population of Gurgaon and Greater Noida?

- a) 2,56,391
- b) 2,36,561
- c) 2,32,561
- d) 2,56,239

Item 26

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequence.

Competencies: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10x10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: - Check the divisibility by 2,3,5

Number	By 2	By 3	By 5
2895			
8000			
9010			
33,045			

Item 27

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequence.

Competencies: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10x10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: -What will be the 7th multiple of the following?

- a) 6, -----
- b) 8, -----
- c) 9, -----
- d) 12, -----

Item 28

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequence.

Competencies: C-1.3 Understands and visualises arithmetic operations and the relationships among them, knows addition and multiplication tables at least up to 10x10 (pahade) and applies the four basic operations on whole numbers to solve daily life problems

Difficulty Level: LOTS

Cognitive Level: CL1

Item:- The seventh multiple of 13 is

- a) 91
- b) 78
- c) 65
- d) 104

Item 29

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies: C-1.2 Represents and compares commonly used fractions in daily life (such as $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$) as parts of unit wholes, as locations on number lines and as divisions of whole numbers

Difficulty Level: LOTS

Cognitive Level: CL1

Item:- Which among the following is improper fraction.

- a) $\frac{6}{7}$ b) $\frac{7}{6}$ c) $\frac{1}{5}$ d) $2\frac{3}{4}$

Item 30

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies: C-1.2 Represents and compares commonly used fractions in daily life (such as $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$) as parts of unit wholes, as locations on number lines and as divisions of whole numbers

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Itemno.27: - Complete the pattern

	No. of halves $\frac{1}{2}$ in $1 = 1 \times \frac{2}{1} = 2$
---	---

	No. of halves ----- -----
	No. of halves ----- -----

Item 31

Curricular Goals: CG-1 Understands numbers (counting numbers and fractions), represents whole numbers using the Indian place value system, understands and carries out the four basic operations with whole numbers, and discovers and recognises patterns in number sequences

Competencies: C-1.2 Represents and compares commonly used fractions in daily life (such as $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$) as parts of unit wholes, as locations on number lines and as divisions of whole numbers

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - (Activity) 1. Draw 4 circles of radius 3 cm each.

2. Color 2 circles in yellow.

3. Fold the third circle in halves and color one part red.

4. Fold the fourth circle in quarters and color one part green.

Item 32

Curricular Goals: CG-5 Knows and appreciates the development in India of the decimal place value system that is used around the world today.

Competencies: C-5.1 Understands the development of zero in India and the Indian place value system for writing numerals, the history of its transmission to the world, and its modern impact on our lives and in all technology

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item:- Match the following

a) 0.6	i) Three point two
b) 1.2	ii) Zero point three
c) 3.2	iii) one point six
d) 2.8	iv) zero point six
e) 0.3	v) Two point eight
f) 1.6	vi) one point two

Item 33

Curricular Goals: CG-5 Knows and appreciates the development in India of the decimal place value system that is used around the world today.

Competencies: C-5.1 Understands the development of zero in India and the Indian place value system for writing numerals, the history of its transmission to the world, and its modern impact on our lives and in all technology.

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: - If a banana costs Rs2.75 and an orange costs Rs 4.50.how much money, do I have to spend for both?

- a) 7.25
- b) 7.50
- c) 6.75
- d) 6.125

Item 34

Curricular Goals:CG-5 Knows and appreciates the development in India of the decimal place value system that is used around the world today.

Competencies: C-5.1 Understands the development of zero in India and the Indian place value system for writing numerals, the history of its transmission to the world, and its modern impact on our lives and in all technology.

Difficulty Level: Easy

Cognitive Level: CL2

Item: -The place value of 7 in 23.75 is -----

- a) 70
- b) 700
- c) 0.7
- d) 0.75

Item 35

Curricular Goals: CG-5 Knows and appreciates the development in India of the decimal place value system that is used around the world today.

Competencies: C-5.1 Understands the development of zero in India and the Indian place value system for writing numerals, the history of its transmission to the world, and its modern impact on our lives and in all technology.

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item.32: $6.8 + 3.2 = \text{-----}$

Item 36

Curricular Goals: CG-2 Analyses the characteristics and properties of two - and three-dimensional geometric shapes, specifies locations and describes spatial relationships, and recognises and creates shapes that have symmetry

Competencies: C-2.1 Identifies, compares, and analyses attributes of two- and three-dimensional shapes and develops vocabulary to describe their attributes/properties

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - Can a right triangle also be an isosceles Triangle? (Yes/NO)

Item 37

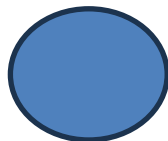
Curricular Goals: CG-2 Analyses the characteristics and properties of two - and three-dimensional geometric shapes, specifies locations and describes spatial relationships, and recognises and creates shapes that have symmetry

Competencies: C-2.1 Identifies, compares, and analyses attributes of two- and three-dimensional shapes and develops vocabulary to describe their attributes/properties

Difficulty Level: LOTS

Cognitive Level: CL1

Item: - How many radii can you draw in one given circle?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) Infinitely many

Item 38

Curricular Goals: CG-2 Analyses the characteristics and properties of two - and three-dimensional geometric shapes, specifies locations and describes spatial relationships, and recognises

Competencies: C-2.1 Identifies, compares, and analyses attributes of two- and three-dimensional shapes and develops vocabulary to describe their attributes/properties

Difficulty Level: LOTS

Cognitive Level: CL1

Item : -

The Perimeter of given Triangle is: -

- a) 20cm
- b) 21 cm
- c) 34 cm
- d) 41 cm

Item 39

Curricular Goals: CG-2 Analyses the characteristics and properties of two - and three-dimensional geometric shapes, specifies locations and describes spatial relationships, and recognises and creates shapes that have symmetry

Competencies: C-2.1 Identifies, compares, and analyses attributes of two- and three-dimensional shapes and develops vocabulary to describe their attributes/properties

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - The area of the lawn of length 25m and breadth 15 m is; -

a) 375 sq.m

b) 40 Sq.m

c) 10 sq.m

d) 305 sq.m

Item 40

Curricular Goals: CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competencies: C-3.7 Evaluates the conservation of attributes like length and volume, and solves daily-life problems related to the

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - Find the volume for each of the following.

Length	Breadth	Height	Volume
--------	---------	--------	--------

9 cm	7 cm	6cm	
12.5 cm	10 cm	8 cm	
9.6 m	8 m	6m	

Item 41

Curricular Goals: CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competencies: C-3.5 Devises strategies for estimating the distance, length, time, perimeter (for regular and irregular shapes), area (for regular and irregular shapes), weight, and volume and verifies the same using standard units

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : -The perimeter of square with side 18 cm is ----

- a) 36 Sqcm
- b) 324 Sqcm
- a) 72 Sqcm
- a) 72 cm

Item 42

Curricular Goals: CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competencies: C-3.3 Carries out simple unit conversions, such as from centimetres to metres, within a system of measurement

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - Write the standard unit for each of the following.

a) Measures of length -----

b) Measures of weight (mass) -----

c) Measures of Capacity -----

Item 43

Curricular Goals: CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competencies: C-3.2 Uses an appropriate unit and tool for the attribute (like length, perimeter, time, weight, volume) being measured

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item : - Three members of a team were to spend an equal amount of time of 2 minutes 12 seconds in the race. How much time did each member have?

Item 44

Curricular Goals: CG-3 Understands measurable attributes of objects and the units, systems, and processes of such measurement, including those related to distance, length, weight, area, volume, and time using nonstandard and standard units

Competencies: C-3.2 Uses an appropriate unit and tool for the attribute (like length, perimeter, time, weight, volume) being measured

Difficulty Level: HOTS

Cognitive Level: CL2

Item: - 4.55 pm on the 24-hour clock is -----hours.

EVS

Grade:		4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:		CG-3		
Competencies:		C-3.1		
Difficulty level	Cognitive Level		Learning Outcome	
Easy ☐	Analysis		E415: Suggests ways for hygiene, reuse, recycle and takes care of different natural resources (water)	
Medium ☒				
Hard ☐				
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)		Why is it important to store drinking water in clean covered container?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*	
	A	To keep water cool		
	B	To avoid contamination from dirt and germs	KEY	
	C	To prevent evaporation		
	D	To taste it better		

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-6		
Competencies:	C-6.2		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysis	E401: Identifies location of places and guides for the location with respect to land marks of school, neighbourhood using maps.	
Medium ☒			
Hard ☐			
Item (Introductory Stimulus/ Stem)	content Lines/ Stem)	Match Column A with Column B	
		Column A	Column B
		1. Srinagar	a) Winter Capital
		2. Jammu	b) Ski resort
		3. Dal lake	c) Summar capital
		4. Gulmarg	d) Famous for shikara
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	1-b, 2-c, 3-d, 4-c	
	B	1-c, 2-a, 3-d, 4-b	KEY
	C	1-b, 2-a, 3-d, 4-a	
	D	1-c, 2-b, 3- d, 4-a	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-2.3		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysis	E406: explain the process of producing and procuring daily needs i.e food) from source to home e.g crops from field to home	
Medium ☒			
Hard ☐			
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Match Column A with Column B		
	Column A		Column B
	1. Proteins		a) Energy giving food
	2. Fats		b) Protective food
	3. Minerals		c) Body building food
	4. Fruits		d) Contains vitamins that keeps us healthy
			Justification/ reasoning*
	A	Option/ distractor 1-c, 2-a, 3-b, 4-d	KEY
	B	1-a, 2-d, 3-b, 2-d	
	C	1-b, 2-a, 3-d, 4-a	

	D	1-c, 2-b, 3- d, 4-a	
--	---	---------------------	--

Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysis	E407: Differentiates between objects and activities (e.g Food) method of cooking etc.	
Medium ☐			
Hard ☒			
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Cooking makes the food soft and easy to digest. Foods are prepared through various methods. Rice, Dal, Vegetables are the foods prepared by which of the given methods.		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Roasting	
	B	Baking	
	C	Boiling	KEY
	D	Steaming	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-2		
Competencies:	C-2.2		

Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome
Easy ☐	Analysis	E408: Group the objects e.g different types of food
Medium ☒		
Hard ☐		

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Eating Fruits, Vegetables, pulses, etc. keep us healthy and strong. Name the different nutrients present in different foods.		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Fibres, Vitamins, oils	
	B	Proteins, Carbohydrates, Vitamins, minerals	KEY
	C	Water, Sugars, salts	
	D	Tea, milk, meat	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-2		
Competencies:	C-2.1		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering	E401: Identifies simple features e.g. shape, colour where they grow/any other of flowers, roots and fruits in immediate surrounding	
Medium ☒			
Hard ☐			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Abdul Planted seedling that grows 2 cm tall every week. How much it grows after 4 weeks?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	2 cm	
	B	4 cm	
	C	6 cm	
	D	8 cm	KEY

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.1		

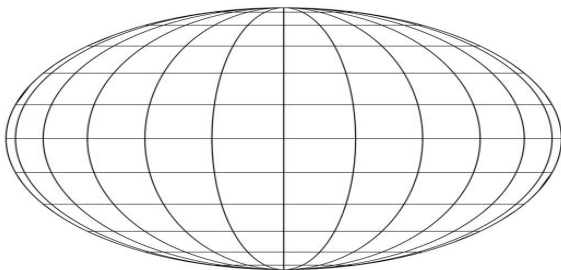
Difficulty level		Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy	☐	Remembering	E401: Group the objects e.g. different types of foods	
Medium	☒			
Hard	☐			
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)		Look at the picture below and identify which among these vegetable is a root. 		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*	
	A	Cauliflower		
	B	Tomato		
	C	Brinjal		
	D	Raddish	KEY	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-5		
Competencies:	C-5.3		

Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysing	E411: Identify location of Places and Guides for the directions w.r.t landmark in school/neighbourhood using maps etc.	
Medium ☒			
Hard ☐			
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	 If we are travelling from Jammu to Srinagar. Which direction you are heading.		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	East	
	B	West	
	C	North	KEY
	D	South	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-5		
Competencies:	C-5.3		

Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome
Easy ☐	Remembering	E406: Explains the formation of days and nights
Medium ☒		
Hard ☐		

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	North South If we move from North pole to equator. What will be the effect of length of day and night?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Day and nights will be same	KEY
	B	Days will be longer and nights will be shorter	
	C	Days will be shorter and nights will be longer	
	D	There will be no effect on day and night	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-1		
Competencies:	C-1.3		

Difficulty level		Cognitive Level	Learning Outcome
Easy ☐	Remembering		E406: Explain the formation of days and nights
Medium ☒			
Hard ☐			
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	If the Earth did not rotate on its axis, what would be the consequence of day & night?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	No effect on day and night	
	B	Days will be longer and nights will be shorter	
	C	Days will be shorter and nights will be longer	
	D	One side of Earth will always be Day and other side will always be night	KEY

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-2		
Competencies:	C-2.3		

Difficulty level		Cognitive Level	Learning Outcome
Easy ☐	Remembering	E404: Explain the Changes in family i.e. due to birth , marriage ,transfer etc.	
Medium ☒			
Hard ☐			
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	After wedding in Marfa’s family, what were the changes that took place?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	The Bride was afraid	
	B	She has to cook special food	
	C	She has to wake up early	KEY
	D	She felt tired doing lot of work	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-2		
Competencies:	C-2.3		

Difficulty level		Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering		E404: Explain the Changes in family i.e due to birth , marriage ,transfer etc.	
Medium ☒				
Hard ☐				
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	If a new baby is born into a family, what might change in the family dynamics?			
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*	
	A	The family might move to a new house		
	B	Older siblings might need to share their toys and attention with the baby	KEY	
	C	The parents might stop working		
	D	The family will have less chores to do		

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-2		
Competencies:	C-2.3		

Difficulty level		Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering		E403: Identifies relationship with and among family members in extended family	
Medium ☒				
Hard ☐				
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	If a family moves to a new city, what might be the challenge they face?			
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*	
	A	They will have to change their favourite food		
	B	They need to adjust a new school and make new friends	KEY	
	C	They will not be able to watch TV any more		
	D	They will have to change their names		

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-2		
Competencies:	C-2.1		

Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome
Easy ☐	Analysis	E304-Identifies objects, signs (vessels, stoves, transport, means of communication, transport, signboards, etc.) places (types of house/ shelters, bus stand, petrol pump, etc.) activities (works people do, cooking processes, etc.) at home/school/neighbourhood
Medium ☒		
Hard ☐		

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Look at the Pictures Identify Which among the following is a Pucca House		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Houseboat	
	B	Igloo	
	C	Tent	
	D	Single Storeyed Building	KEY

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering	E408: Group the animals and birds for observable features e.g. appearance (ear, beak, teeth, texture of skin etc.)	
Medium ☒			
Hard			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Match Column A with Column B to show correct observable features.		
	Column A		Column B
	1. duck		a. Ears like Fan
	2. Elephant		b. Webbed feet
	3. Eagle		c. ears like leaves
	4. deer		d. Mimic Sounds
	5. Parrot		e. Sharp hooked beak
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	1-a, 2- b, 3-e, 4-c, 5-d	
	B	1-b, 2- a, 3-e, 4-c, 5-d	KEY
	C	1-a, 2- b, 3-c, 4-d, 5-e	
	D	1-b, 2- a, 3-c, 4-e, 5-d	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysing	E402: Identify Different features (beaks/teeth, claws, ears, hair, nests etc.) of birds and animals.	
Medium ☒			
Hard			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Identify any 3 animals in the picture and write there names? 		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A		
	B		
	C		
	D		

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering	E408: Group the animals and birds for observable features (e.g. appearance (ear, beak, teeth, texture of skin etc.)	
Medium ☒			
Hard			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Which of the animal has visible external Ear?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Frog	
	B	Dog	KEY
	C	Fish	
	D	Sparrow	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-3		
Competencies:	C-3.1		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Creating	E414: Voices opinion on issues observed/experienced in school e.g. MDM	
Medium ☐			
Hard ☒			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	How can students voice their opinions on issues related to the Mid-Day Meal (MDM) program in their school?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	By skipping meals	
	B	By discussing with peers only	
	C	By forming a student committee and providing feedback	KEY
	D	By ignoring the issues	

Grade:		4	Subject/Domain:		EVS	
Curricular Goal:		CG-4				
Competencies:		C-4.6				
Difficulty level		Cognitive Level	Learning Outcome			
Easy ☐		Analysing	E409: Guesses properties, conditions of phenomenon e.g shelf life of fruit			
Medium ☒						
Hard ☐						
Item (Introductory Stimulus/ Stem)		content Lines/ Stem)	Talk to a vegetable seller in your area. Ask the following questions and make a brief report on your note book?			
				Veg 1	Veg 2	Veg 3
			Name of the vegetable			
			The price of the vegetable			
			Where does it come from			
			Are the vegetables organically grown			
			In which months does this vegetable usually come			
			Why do we eat food?			
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*			
	A	To stay healthy and avoid getting sick	KEY			
	B	To make our food taste better				
	C	To keep our clothes clean				
	D	To fill our stomachs				

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-3		
Competencies:	C-3.1		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysing	E415: Suggests ways for hygiene ,reuse,recycle and take care of different natural resources (Water) etc.	
Medium ☒			
Hard ☐			

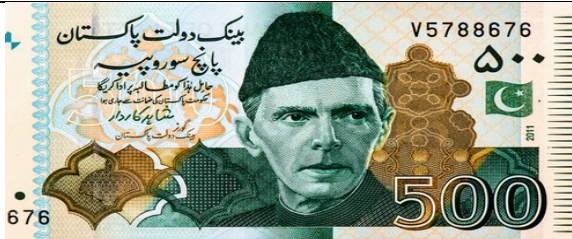
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Which of the following is a good practice for reducing pollution by vehicles at level crossing ?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Leaving the vehicle engine running	
	B	Turn off the engine when waiting for more than a minute or two	KEY
	C	Increase the use of air conditioning to stay comfortable	
	D	Use older vehicles with high emissions	

Grade:		4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:		CG-2		
Competencies:		C-2.3		
Difficulty level	Cognitive Level		Learning Outcome	
Easy ☐	Analysing		E404: Differentiate between objects and activities of past and present (transport etc.)	
Medium ☒				
Hard ☐				
Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Which of the following is a present-day advancement in transportation compared to the past?			
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*	
	A	The use of hand-drawn carts		
	B	The development of electric scooters	KEY	
	C	The use of horse-drawn carriages		
	D	The invention of the wooden ship		

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering	E401: Identifies simple features e.g shape , materials etc. of bridges	
Medium ☐			
Hard			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Match the vehicle to its best feature for school-going children:		
	Vehicle	Feature	
	a. Bicycle	1. Fastest for individual travel	
	b. Motorcycle	2. Best for short distances and exercise	
	c. Car	3 Safest for transporting many children	
	d. School Bus	4. Provides Protection from weather	
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	a-1, b-3, c-2, d-4	
	B	a-1, b-2, c-3, d-4	
	C	a-2, b-1, c-4, d-3	Key
	D	a-1, b-4, c-2, d-3	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering	E401: Identifies simple features e.g currency of different countries	
Medium ☐			
Hard			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Look at these notes. Match the Country with the currency.	
	Country	Currency
	1. India	 A
	2. America	 b

	3. Pakistan		C 	
	4. China		D shutterstock.com · 2028025622	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-3		
Competencies:	C-3.1		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysing	E415: Suggests ways for hygiene ,reuse, recycle and take care of different natural resources (Water) etc.	
Medium ☒			
Hard ☐			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Why should we use a water filter or purifier at home?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	To make the water taste sweeter	
	B	To remove harmful substances and make the water safe to drink	KEY
	C	To add color to the water	
	D	To make the water colder	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysing	E415: Suggests ways for hygiene ,reuse, recycle and take care of different natural resources (Water) etc.	
Medium ☒			
Hard ☐			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Why is it important to drink clean water?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	To stay healthy and avoid getting sick	KEY
	B	To make our food taste better	
	C	To keep our clothes clean	
	D	To fill our stomachs	

Science ITEM-20

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Remembering	E401: Identifies simple features e.g. shape, materials etc. of bridges	
Medium ☐			
Hard			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Which vehicle is considered the safest option for young school-going children, as it usually includes features like seat belts, trained drivers, and regular maintenance checks?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Bicycle	
	B	Car	
	C	School Bus	KEY
	D	Auto Rickshaw	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Analysing	E414: Voices opinion on issues observed/experienced in school e.g. MDM	
Medium ☒			
Hard ☐			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	What is the primary goal of the Mid-Day Meal (MDM) program in schools?		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	To provide employment opportunities	
	B	To improve school attendance and nutrition	KEY
	C	To promote sports activities	
	D	To offer free textbooks	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.6		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Creative		
Medium ☒			
Hard ☐			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Assertion (A): Ducks have webbed feet Reason (R): Webbed feet help ducks swim efficiently in water		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Both Assertion A and Reason R is the Correct explanation of Assersion A	KEY
	B	Both Assertion A and Reason R are true but reason R is not the correct Explanation of Assertion A	
	C	Assertion A is true but reason R is false	
	D	Assersion A is False but reason R is True	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.1		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Creative		
Medium ☐			
Hard ☒			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Assertion(A) Plants are living things Reason(R): Plants do not need air, water or sunlight to survive.		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Both Assertion A and Reason R is the Correct explanation of Assertion A	
	B	Both Assertion A and Reason R are true but reason R is not the correct Explanation of Assertion A	
	C	Assertion A is true but reason R is false	KEY
	D	Assertion A is False but reason R is True	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-4		
Competencies:	C-4.1		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐	Creative		
Medium ☐			
Hard ☒			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Assertion(A): A Car is a non-living thing Reason (R): Cars can move and make noise, but they do not grow or reproduce		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Both Assertion A and Reason R is the Correct explanation of Assersion A	KEY
	B	Both Assertion A and Reason R are true but reason R is not the correct Explanation of Assertion A	
	C	Assertion A is true but reason R is false	
	D	Assersion A is False but reason R is True	

Grade:	4	Subject/Domain:	EVS
Curricular Goal:	CG-6		
Competencies:	C-6.2		
Difficulty level	Cognitive Level	Learning Outcome	
Easy ☐		E401: Identifies location of places and guides for the location with respect to land marks of school, neighbourhood using maps.	
Medium ☐			
Hard ☒			

Item content (Introductory Lines/ Stimulus/ Stem)	Assertion (A): J & K is known as Paradise on earth Reason (R): J & K has beautiful Landscapes, mountains, lakes and gardens.		
		Option/ distractor	Justification/ reasoning*
	A	Both Assertion A and Reason R is the Correct explanation of assertion A	KEY
	B	Both Assertion A and Reason R are true but reason R is not the correct Explanation of Assertion A	
	C	Assertion A is true but reason R is false	
	D	Assertion A is False but reason R is True	

Grade:	4th	Subject/Domain:	EVS
Goal:	CG-5 Develops the ability to read and interpret simple maps		

Difficulty level	Competency	Learning Outcome
Basic ☐	C-5.2 Draws a sketch of their school, village, and ward using symbols and directions	E511. The learner creates posters, designs, models, set ups, local dishes, sketches, maps (of neighbourhood/ different places visited) using a variety of local/waste material and writes poems/ slogans/travelogue etc.
Proficient ☐		
Advanced ☒		
Item Type	Constructed Response Question	
HOTS/LOTS	HOTS	

Item content	Draw a sketch of your School using proper symbols and directions. You can use the following symbols also.
---------------------	--

Grade:	4th	Subject/Domain:	EVS
Goal:	CG-4 Develops sensitivity towards social and natural environment		

Difficulty level	Competency	Learning Outcome
Basic ☐	C-4.5 Identifies needs of plants, birds, and animals, and how they can be supported (water, soil, food, care)	Shows care and tenderness in dealing with other living things
Proficient ☐		
Advanced ☒		
Item Type	Constructed Response Question	
HOTS/LOTS	HOTS	

Item content	Bashir Ahmad Gojree is a teacher at BMS Mazhama. He assessed the learners by bringing some chicks into school and placed them before the children. He assessed 1. How the learners deal with the chicks? 2. Do they extend them any help? We can bring the children in the kitchen garden / herbal garden of the school equipped with a bucket of water and a mug. Assess the learners by observing whether they water the plants or not.
--------------------------------	---

Grade:	4th	Subject/Domain:	EVS
Goal:	CG-5 Develops the ability to read and interpret simple maps		

Difficulty level	Competency	Learning Outcome
Basic ☐	C-5.2 Draws a sketch of their school, village, and ward using symbols and directions	E511. The learner creates posters, designs, models, set ups, local dishes, sketches, maps (of neighbourhood/ different places visited) using a variety of local/waste material and writes poems/ slogans/travelogue etc.
Proficient ☒		
Advanced ☐		
Item Type	MCQ	
HOTS/LOTS	HOTs	

Item content	Match the following												
	<table><tr><th>Symbols used in the map</th><th>Places</th></tr><tr><td>a </td><td>1. Hospital</td></tr><tr><td>b </td><td>2. Toilet</td></tr><tr><td>c </td><td>3. Park</td></tr><tr><td>d </td><td>4. River</td></tr></table>		Symbols used in the map	Places	a 	1. Hospital	b 	2. Toilet	c 	3. Park	d 	4. River	
	Symbols used in the map	Places											
	a 	1. Hospital											
	b 	2. Toilet											
c 	3. Park												
d 	4. River												
		Options	Key										
	A	a-2, b- 3, c-4, d-1											
	B	a-4, b- 2, c-1, d-3											
	C	a-2, b- 3, c-1, d-4											
	D	a-4, b- 1, c-2, d-3											

**This document has been developed by
Educational Research, survey, and Assessment
(ERSA), JK SCERT-KD**

***For any Queries /Suggestions
please mail us on ersajkscert@gmail.com***